

L. Gilmar
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

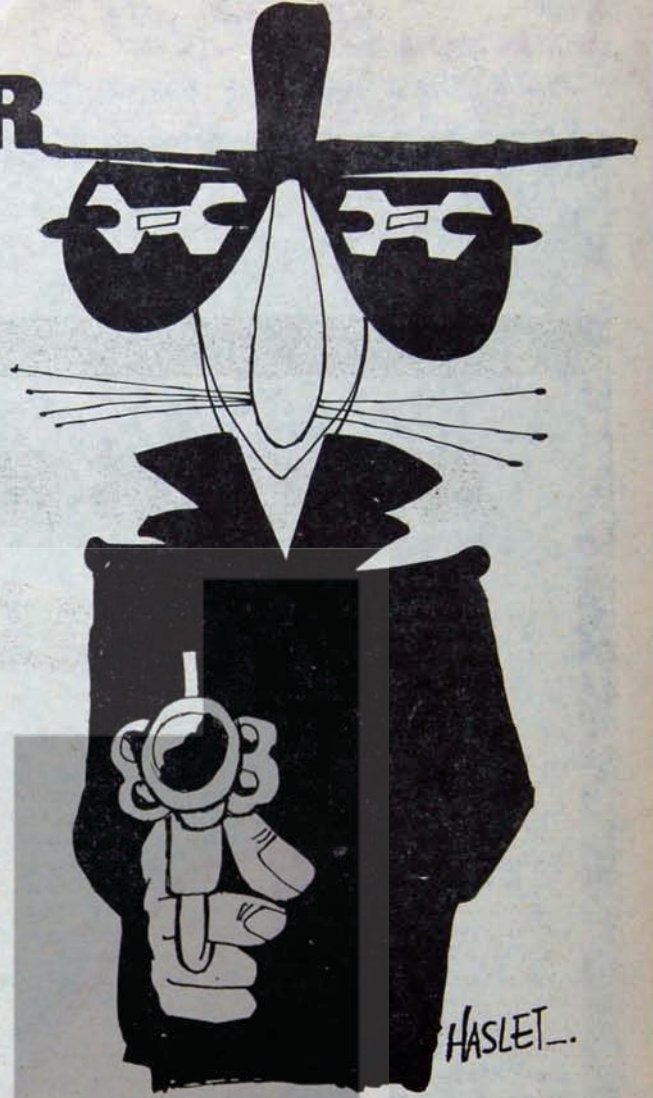
HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 41 - 20 OCAK 1976

5 TL.

maocu komandolar

MAOCU KOMANDOLAR İŞÇİLERE SALDIRDI

Maden - İş 6. Bölge Konseyi 10 Ocak Cumartesi günü İstanbul'da toplandı. Konsey'de işçilerin dışında başkaları da vardı. Bunlar, "Maocu" diye bilinen gruba mensup kişilerdi. Maocular, solun içinde bir grup olmadıklarını, işçi sınıfı hareketini bölme amacı ile solun içine sokulmuş ne idiği belirsiz (ya da belirli) kişiler olduklarını görmemekte ısrar edenlerin dışında herkese bir kez daha gösterdiler.

Maocuların yuvalandıkları Mecidiyeköy Halk Birliği adındaki örgütün üyesi bazı kişiler, konsey sonucunda temsilci seçilen Hikmet Arslan'ı hedef alan bildirileri konsey sırasında dağıtmak istediler. İşçiler engel olmak isteyince Maocular "İşçi düşmanları" naralarını işçilerin üzerine saldılar. Ellerinde önceden hazırlanmış sopalar, demir ve zincirler bulunuyordu. Philips işçilerinden Mustafa Kalfa, Ekrem Kandemir, Kenan Aktaş, Bursa Maden - İş'den Mehmet Demirci ve Profilo'dan Mehmet isimli bir

başka işçi yaralandılar.

Ne varki, Maocu saldırganlar işçilere saldırmanın sonucunu pahalya ödediler. İşçilerin elinde kendilerini savunacak hiçbir araç olmamasına rağmen, Maoculara unutamayacakları bir ders verdiler.

Divan Başkanlığına Maden İş başkanvekili Hüseyin İkinci'nin, başkan yardımcılığına da 13. Bölge temsilcisi Selim Mahmutoğlu'nun seçildiği toplantıda konuşmacılar 6. Bölge Konseyine yapılan saldırıyı kınadılar. Maoculuk ve benzeri görüşlerle mücadele etmenin önemi kürsüye çıkan bütün işçiler tarafından vurgulandı.

Bölge temsilciliği seçimlerine iki aday katılıyordu. Bunların içinde daha önce de bölge temsilciliği görevinde bulunan ve işçi sınıfı hareketi düşmanı akımlara karşı verdiği kararlı mücadele ile çevrede haklı bir saygınlık kazanan Hikmet Arslan 3. turda yeniden bölge temsilcisi seçildi.

İŞÇİLER

NE DİYOR ?

MADEN - İŞ 6. Bölge Konseyi'ne "Maocular" ın yaptıkları saldırı sonucunda bazı işçiler de yaralandı. Yaralanan işçilerden ikisi ile konuştuk. İşçilerin söylediklerini okucularımıza aynen aktarıyoruz:

EKREM KANDEMİR:

Bunlar güçlerini sermayeden alıyorlar, işçi sınıfı hareketini geriletmek istiyorlar. Sermaye bunları "solcu", "devrimci" göstermek istiyor ve bunların bize saldırısını "solcular" birbirine düştü diye göstermeye çalışıyor oysa, devrimciler bölünmemiştir. İşçi sınıfı hareketi tektir. Bunlar işçi sınıfına düşmandır.

Bunlar TÜRK-İŞ'in toplantılarına gitmiyorlar ancak DİSK'in ve sosyalistlerin toplantılarını basıyorlar.

MUSTAFA KALFA:

"Ne Amerika Ne Rusya" sloganı atarak Komandolarla birleşiyorlar. İşçi sınıfından yana olduklarını söylüyorlar ama işçi sınıfına saldırıyorlar.

Toplantıya hazırlıklı gelmişler, hepsinin ellerinde zincir, sopa, demir boru, taş vs. vardı. Biz bunların geleceklerini tahmin etmediğimiz için yeterince hazırlıklı değildik. Ama bir daha böyle bir şey olursa onlar için çok daha kötü olur.

Philips grevi sırasında patronla işbirliği yapan ve grev komitesindeki işçileri işverene ihbar eden işçilerden biri de saldırı sırasında idi. Bu adam MADEN-İŞ'teki işçilerin sert tepkileri üzerine işten atıldı. İhbarcı işçi olaylardan sonra karakolda verdiği ifade de kendisinin "Az Devrimci" olduğu için işçiler tarafından işe aldırılmadığını söyledi.

YORUYUŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN
Yazı İşleri Müdürü: Taner TUNCEL
Teknik Sekreter: Uğur OKMAN
Yazı Kurulu: Umur COŞKUN
Metin ÇULHAOĞLU
Mehmet AKÖZER
Dr.
Varlık ÖZMENEK
Dr.

İstanbul : Hacı KANTARCI
İzmir : Aydan GEDİKALİ
Eskişehir : Vedat BARANOĞLU
Bursa : Cengiz KOÇ
Adana : Ceyhan CAN
Diyarbakır : Ruhi KOÇ
Avrupa : Raşit KAYA
19 Rue Emile Dubois 75014
PARİS

YÖNETİM:
Konur Sokak 15/8 Kızılay
Ankara Tel : 17 45 81
İSTANBUL BÖROSU:
Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş
İstanbul Tel : 26 95 67

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık : 200.- TL.
6 Aylık : 100.- TL.

İLAN KOŞULLARI:
Arka Kapak (renkli) : 7500.-TL.
Arka Kapak siyah beyaz : 6000.-TL.
İç sayfalarda sütun santimi : 20.- TL.
Yayın İlanları : %50 İndirimli
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Orhan KURUMS
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.
İstanbul Dağıtım : Fuat BÖTE
Ege Dağıtım : Orhan ÖZŞİŞMAN
Ercan EYÜBOĞAZI
Baskı Daily News Web - Ofset Tesisleri

NE

MAOCU KOMANDOLAR SOSYALİZME KARŞI

YALÇIN KUÇUK

Faşizmin tırmanma zinciri, demokrat ve devrimci öğrencilere düzenlenen saldırılarla başladı. İkinci adım olarak işçileşen memurlar hedef seçildi. Zincirin üçüncü halkasında kamu işletmelerindeki işçiler üzerine yüklenildi. Bu aşamada yayınlanan Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu bildirisinde şu değerlendirme yer aldı: "Baskılar, saldırılar, özel sektöre ait olmayan yerlerde çalışan işçilere özellikle yöneltilmektedir. Sermayenin MC iktidarı önce kesin kendi yönetiminde olan devlet işyerlerinde çalışanların demokratik ve ekonomik isteklerini bastırmayı ve buradan kalkarak aynı baskıyı bütün işçi sınıfı üzerine yöneltmeyi amaçlamaktadır." (YÜRÜYÜŞ, 13 Ocak 1976, sayı 40, sayfa 2) Maocu komandolar Türkiye İşçi Partisi'nin bu değerlendirmesini doğrulamakta gecikmediler. MC partilerinin yayın organlarını ve sermayenin bazı sözcülerini sevince boğan bir girişimle, geçen hafta sonunda, devrimci işçilerin altıncı bölge toplantısını basmaya yeltendiler. Devrimci ve sosyalist işçilerden gerekli dersi aldılar.

Ayrıca kavram karışıklığına yer kalmadı. Olayların tarihsel ve mantıksal gelişimi çok açık. Faşizmin tırmanma zincirinde sıra özel kesimde çalışan işçilere geldi. Özel kesim işleri arasında stratejik bir öneme sahip olan madeni eşya sanayiinde çalışan işçilerin toplantısı hedef seçildi. Tarihsel ve mantıksal olarak da bu görev, Başbuğcu komandolar yerine Maocu komandalara düştü.

Maocu komandolar öne düştü. Başbuğcu komandoların ve diğer komandoların işleri azaldı. İş bölümünün en çirkinini oynanıyor. Başbuğcu komandoların işi azalıyor. Türkes'in faşist saldırıları, solcular arasında çatışma diye nitelendirilip demegler verdiği bir sırada, Maocu komandolar umutsuz bir operasyon ile DİSK'e bağlı Maden-İş'in Altıncı Bölge toplantısına saldırıyor. Saldırının anı, saldırının mantığı konusunda hiç bir kuşku bırakmıyor. Saldırının niteliği, Maocu komandoların yüzlerindeki maskesi, bir daha takılamaz biçimde indiriyor. Artık bundan böyle de devam etmesi mümkün olan Maocu operasyonlar için, hiç kimsenin, solun bölünmüşlüğünden, solun iç kavgasından söz etmesine imkan bırakmayacak bir biçimde Maocu komandoların maskesi düşüyor. Artık bundan böyle, hiç kimse, bu türden girişim ve operasyonlara aldanarak solun bölünmüşlüğünden söz edemez. Üstelik Maocu komandoların basmaya yeltendikleri toplantıdaki seçim sonuçlarını öğrendikten sonra.

Operasyon, bu kadar açık. Ancak bu operasyonun geriye ve yana doğru uzanan başka açıklıkları var. Geriye doğru olan açıklıkları görebilmek için yönetsel açıklıklar gerekli. Gerekli açıklıkların en açık olduğu kaynaklardan birisi Grundrisse'de yer alan ve 1857 Girişi diye tanınan çözümleme. Buradaki gerekli açıklama şöyle: "İnsan anatomisi, maymun anatomisinin anahtarını içerir. İlkel hayvan türleri arasında üst gelişmelerin belirlenmesi, ancak, üst gelişmeler bilindikten sonra anlaşılabilir. Bu yüzden burjuva ekonomisi, kadim ekonomilerin anahtarını verir." (K. Marx, GRUNDRISSE, sayfa 105)

Maocu komandoların son girişimi, yalnızca bugünü açıklamıyor. Bugün çok gelişmiş ve dolayısıyla bütün çizgileri belirgin bir biçimde görünen bu hareket, bundan önce ve 12 Mart öncesinde sosyalist örgütün karşılaştığı saldırıların niteliklerini de ortaya koyuyor. Dün açıkça görülemeyen

temel çizgi, bugün üst düzeye çıkan olayın sağladığı ışıkla bütün özelliklerini ortaya koyuyor. Maocu komandoların son operasyonları, daha önceki operasyonları anlamaya yarayacak anahtarları da veriyor.

Geriye doğru uzanan açıklığın özeti, böyle. Yana doğru açıklığın özeti ise Maocu komandoların eylemlerini, bugün Türkiye'de Maocuların sıkışıp hapsediği dar alanı aşip genelleştirmekte aramak gerekiyor. Maoculuğun, iradeci, sınıfsal belirleyicilik yerine şoklarla sonuç alma eğilimleri yalnızca Maoculuğa özgü sapmalar olmaktan çok uzak. Aslında bu sapmalar çok daha kapsamlı. O kadar ki, Maoculuğu, bunların yaratıcısı olarak görmek yerine, iradeci ve şok eğilimli genel sapmanın bir örneği olarak değerlendirmek gerekli.

İradeci, sınıf hareketi yerine şoklarla sonuç alma eğilimleri üzerinde de söylenecekler var. Çünkü bunlar düne uzandığı gibi, bugün de yaşıyor. Maoculuk, bu yaşantının en saldırgan ve en itibarsız örneklerini veriyor. Maocu komandoların operasyonu, sadece düne göre değil, bugün henüz açıkça harekete geçmeyen bu temel hastalığa göre de en gelişmiş örnek oluyor.

Bu temel hastalığın nitelikleri konusunda söylenecekler de şöyle: "Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu dönemde bütün gençlik Marksizme geldi. Kuşkusuz bu öğrenciler, sadece veya daha çok bir kuram olarak Marksizmle ilgili değillerdi. Onlar, 'Ne Yapmalı' sorusuna bir cevap ve düşmana karşı meydana çıkarken bir slogan bulmak için Marksizmle ilgileniyorlardı. Bu yeni savaşçılar, savaş alanına, hayret edilecek kadar ilkel araçlar ve eğitimle çıktılar. Bir çok olayda da hiç bir araçları ve kesin olarak da hiç bir eğitimleri yoktu. Savaşa, köylüler gibi yürüdüler..."

Böyle bir yürüyüşün sonuçları üzerinde fazla söz söylemeye gerek yok. Ancak bu tür savaşçıların karşısında sermaye hükümetlerinin ne yapacağı ilgi çekici. Bir başka ülkede ne yaptıkları ise şöyle: "Hükümet, önce şaşırıldı ve (kamu oyuna sosyalistlerin kötülüklerini açıklamak, işçileri başkentten taşraya sürmek gibi) bazı hatalar işledi. Fakat kendisini yeni mücadele yöntemlerine ayarlamakta gecikmedi ve mükemmel bir şekilde donatılmış ajan provahatörlerini, casuslarını, jandarmalarını harekete geçirmeyi becerdi." (Lenin, Ne Yapmalı, Selected Works, Cilt I, Sayfa 180-181)

Maocu komandoların operasyonları, bu harekete geçirme eylemlerinin en gelişmiş, en açık ve en itibarsız örnekleri. Daha az gelişmiş, dolayısıyla daha az açık ve bulanıklığı nedeniyle biraz daha "itibarlı" örneklerinin de bulunabileceğini düşünmek mümkün. Ancak burada da söylenecekler var. Bir kez bugün, dünü anlamamanın anahtarını vermekle birlikte, toprak rantı bilindiği takdirde aşırı anlamak kolaysa da, toprak rantı ile aşırı "özdeşleştirmek gerekir". Aynı şekilde dün başarıya ulaşan operasyonların bugün başarıya ulaşacağını sanmamak gerekir. Maden-İş toplantısı, dün başarılı olan operasyonların bugün başarılı olamayacağını gösteren değerli bir örnek. Aynı zamanda Maocu komando eylemlerinin ve benzer kökenli eylemlerin sosyalizme karşı girişimler olduğunu gösteren bir örnek. Bu örneğin bu kadar açık olması ise yalnızca Türkiye sosyalizminin atmış olduğu ileri adımların sonucu.

CEPHE İNSAN AVINDA, CHP GÖBEK TAŞINDA

Geçtiğimiz haftanın Cuma günü sabahı İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Hayrettin ERSÖZ'ün makam odasına giren 63 kişi masanın üstüne sayıları kadar dilekçe bıraktılar.

Dilekçelerden okunanlar aynı şeylerdi ve özetle şunlar yazılıydı:

"Ülkemizde bir süredir meydana gelen olaylarda çok sayıda öğrenci, öğretmen, işçi ve diğer yurttaşlar silahla saldırıya uğramışlar, ölüm yaralama olayları yoğunluk kazanmıştır.

Bu saldırı olayları karşısında yeterli önlemler alınmamış ve faileri yakalanmamıştır.

Bütün bu olup bitenler ülkemizde can güvenliğinin kalmadığını göstermektedir."

Bu ifadelerle başlayan ortak dilekçeler şu ifadelerle son bulmaktaydı:

"Bu koşullarda can güvenliği bizzat korumak amacıyla kırık yapıyı bir tabanca taşıyabilmem için gerekli ruhsatın verilmesine emirlerinizi dilerim..."

CAN GÜVENLİĞİ ADINA

Türkiye'de yüzbinleri temsil eden sendika, dernek, meslek odası ve üniversite öğretim üyeleri adına verilen dilekçeler, Cephe yönetiminin nerelere gelip dayandığını açıklaması bakımından dikkat çekiciydi.

Dilekçe sahibi 63 kişi arasında, sendika, dernek, meslek odası başkanı ve yöneticileriyle, üniversite öğretim üyeleri bulunmaktaydı ve "Cumhuriyet Hükümeti" nin İçişleri Bakanından "Baba Yedigari" bir silah talep etmekteydiler. ve dilekçelerinden anlaşılacağı gibi, "Baba Yedigari yerli" silahları adam vurmak için değil, sadece can güvenliklerini korumak amacıyla istiyorlardı...

Can güvenliklerini korumak amacıyla İçişleri Bakanlığında silah ruhsatı isteme olayı ilk değildi.

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in, 12 Ekim senato yenileme seçimleri arifesinde Elazığ'da yaptığı açık hava toplantısında saldırıya uğrayan gazeteciler de, benzer bir talebi İçişleri Bakanı

na iletilmiş fakat herhalde istekleri fazlaca fantezi bulunduğundan bir sonuç çıkmamıştı...

Artık "canını kurtaranın kaptan" bulunmaya başladığı bir ülkede cephe yönetimine karşı can güvenliği talebinde bulunmak, pek fantezi olmasa gerektir.

Ancak olayın, kitlelere ulaştığı gerçek önemlidir. O da şudur: Cephesel taarruz, artık demokratik hak ve özgürlükleri aşmış, doğrudan kişilerin can güvenliğine namlusunu dayamıştır...Yediden yetmişe, cephe namlusunun önüne kim denk gelirse ölecek ve sefih bir sistem yürütülecektir... Türkiye kapitalizminin sürdürülmesi için buluna buluna bulunan yöntem budur...

AŞIRI UÇ'LAR!...

Geçtiğimiz hafta da, insanlar öldürüldü, yaralandı; baskı ve terör yöntemleri alabildiğine uygulandı Türkiye'de. İnsanlar "acaba" diye, kitap ve gazete okurken sağa sola bakmağa devam ettiler; tüm yurtsever ilerici aydınlar, düşünce ve ifade özgürlüklerinin ceremesi olarak, kapılarının Savcılıkça tıkırdatılmasını beklediler...

Türkiye'de gene en rahat olanlar, mal ihraç etmeden vergi iadesi alanlar, politik tampon güçlerini ihraçat - ithalat işlerinde kullananlar ve son çözümde, çalışanların emekleri, işçi sınıfının yarattığı artı - değerinin çöreklenelerdi...

Ama bu "rahatlık", Türkiye insanların kanları üzerine dayandırılan, hak ve özgürlüklerini, demokrasiyi ezip geçmeyi hedef alan zeminlere oturuyordu ve ne oranda "rahatlık" olduğu meşhuktu. İşte iki "Aşırı uç" taki yaşamlar böyleydi Türkiye'de...

... VE SİLAHLAR

Büyük sermayenin ve onun cephesel yönetimin nelerden medet umduğuna en iyi örnek de çok somut bir şekilde gene geçtiğimiz hafta sergilendi.

Ege Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi ile Fen Fakültesine saldıran 152 besleme komandanın (herhalde elde olmayan nedenlerle yasal yollardan) yakalanıp üzerleri arandığında bulunanlar ilginçti. Söz konusu arama - tarama ve daha sonra açıklama, Bornova Jandarma Komutanı Yüzbaşı Hanefi Erkan tarafından yapıyordu:

Besleme komando takımının üzerlerinde yabancı yapım silahlar ve bu arada insan boğma telleri bulunuyordu...

Herkesin bildiğini kul'dan saklamama başarısı gösteren Jandarma Yüzbaşısının akıbeti ne olacaktır bilinmez ama olayın büyük basın tarafından örtülmeğe çalışılması ilginçtir...

BASININ KULAKLARI

Olayları, insanların boğazlanmasını "Sağ - Sol çatışması" şeklinde ele almaktan ve kamuya çarpıtarak duyurmaktan sadist bir zevk alan "değerli basın"(!) nedense olayın üzerinde fazlaca durmadı.

Oysa İzmir'de meydana gelen olaylar tıpat.p her yerde öteden beri devam ediyordu...

Geçtiğimiz haftanın ortalarında bir "Durum" eunun yönetimini sürdürdüğü gazetenin Ankara bürosuna bırakılan çiçekler ilginçtir.

Köşesinde liberallik adına kayık yapan "Durum" eunun Ankara bürosuna çiçek getirenler besleme MHP militanlarıydı ve gazetenin "tarafsızlığına" duydukları minneti çiçeklerle süslüyorlardı!.. Tabii aynı hizmeti çiçeksiz yayın yayın organları da çoğunluktaydı...

DEMİREL KONUŞUYOR...

Böylesine bir tablonun askılandığı Türkiye'de, hükümet başkanı ve AP genel başkanı Süleyman Demirel bildiğini okuyordu. Partisinin Millet Meclisi grubunda yaptığı konuşmada bermu-

tad, Anayasa'dan yakınıyor, "Gittiğimiz yol doğru, davamız haklıdır" diyordu.

Aynı Demirel, olaylar sırasında canını kaybeden Şükrü Bulut adındaki öğrencinin ölme sebebini de doğrusu kendisine yakışır mantık çerçevesinde pek güzel ifade ediyordu:

Şükrü Bulut, af kanunuyla içerden çıkmış bir öğrenciydi ve eğer öldürülme sebebi bunda aramak gerekti!

Oysa 12 Mart dönemlerinde öldürülen devrimci öğrenci Nail Karaçam'ın katilleri, haklarında ceza kesilmesine ve yine aynı af yasasından yararlanmalarına rağmen ortallıklardaydılar ve Şükrü Bulut örneğinin tersine ölmüyorlardı da, öldürme işlemlerine devam ediyorlardı. Nail Karaçam'ın katili Sami Bal, Ülkü Ocakları yöneticisi olarak pekala öldürme hakkına sahipti!.. Demirel mantığı başkaca bir yola çıkmıyordu...

Cinayetlere karşı bir ara güvenciler uçuran CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e de şaşırtmış bir gazeteciye açıklamıştı Demirel.

Seçim gezileri sırasında, Ecevit'in güvencin uçurmasını gülerek yanıtlayan Demirel gazeteciye, kasten dilini bukererek yaptığı İsparta şivesiyle şöyle demişti:

"Guş uçurmakla olmaz..."

Gazeteci şaşırmıştı. Ne cevap vereceğini düşünürken Demirel eklemişti:

"Guş zaten uçar..."

Ve sonunda kakkahayı da koyvermişti...

Başbakan Süleyman Demirel Türkiye'nin siyasal gelişmeleri hakkında konuşuyordu!..

"UYKUDAKİ GÜZEL"(!)

Bir bakıma mevcut denetleme ve muhalefet görevlerinin ne olduğunu bilemeyen bir partiye karşı kabalama bir cevaptı bu...

Demokratik mekanizmaları yerli yerinde kullanmak konusunda beceriksizlik şahasleri yaratan Sosyal Demokrat muhalefet geçtiğimiz haftayı da bocalamayla geçirdi.

Namık Kemal Ersun

ORDUNUN ÜST KADEMELERİNDE NELER OLUYOR ?

Silahlı Kuvvetlerin bel kemiğini oluşturan Kara Kuvvetlerinde ilk kez komutan yardımcılığı kuruldu. Buraya Orgeneral Namık Kemal Ersun atandı. Böylece Kara Kuvvetlerinde Komutan, Kurmay Başkanı ve Komutan Yardımcısı ile birlikte üç orgeneral bulunuyor. Bu da ilk kez ortaya çıkan bir durum. Öte yandan Yüksek Askeri Şura'da yalnızca iki havacı orgeneral bekliyor. Genellikle Havacı orgenerallere ayrılan Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin getirildi. Şu anda Askeri Şura'da iki orgeneral beklerken de Jandarma Komutanlığına korgeneral vekalet ediyor. Bütün bunlar ilgi uyandırıyor. YÜRÜYÜŞ, eldeki bilgileri değerlendirerek Silahlı Kuvvetlerin üst kademesindeki gelişmeleri değerlendiriyor.

Silahlı Kuvvetlerin üst kademesindeki gelişmeleri değerlendirebilmek için Genelkurmay Başkanı Orgeneral Semih Sancar'ın ordu içinde izlediği politikanın iki temel çizgisini bilmek gerekiyor. Bunlardan birisi, silahlı kuvvetlerin önemli komuta noktalarına politikayla çok yakından ilgilenen kimselerin getirilmemesi. Orgeneral Sancar, önemli yerlere yakın zamanlarda iç politikanın çok fazla içine girmiş kimselerin gelmesine yatkınlık göstermiyor. İzlediği politikanın birinci temel çizgisi burada yatıyor. İkinci temel çizgi ise bu titizliği gösterirken Silahlı Kuvvetler içinde bir geleneğe sahip olan kıdem sırasına dikkat gösterilmesi.

Gelecek aylar içinde Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Eşref Akıncı emekli olacak. Sırada iki

orgeneral var. Kıdem sırasına göre Orgeneral Namık Kemal Ersun ile Dördüncü Ordu Komutanı Orgeneral Turgut Sunalp. Orgeneral Ersun, Milli Güvenlik Kurulu Gene. Sekreteri olmadan önce Üçüncü Ordu Komutanlığında bulundu. Dolayısıyla Orgeneral Ersun ve Sunalp Kara Kuvvetleri Komutanı olmak için gerekli olan ordu komutanlığı görevlerinde bulunmuş kişiler.

Ancak gerek Ersun ve gerekse Sunalp, 12 Mart döneminde adlarını çok duyuran komutanlar olarak tanınıyorlar. Orgeneral Turgut Sunalp, Faruk Gürler'in Cumhurbaşkanı seçimi girişimlerinde ön planda bir rol aldı. Gürler'i Cumhurbaşkanı seçirme girişimlerinin yürütücüsü olduğu genel bir kanı. Bu girişimler Silahlı Kuvvetleri, iç politikanın en iç noktalarına kadar sürükledi. Başarısızlığı demokrasi için çok yararlı olduysa da başarısızlıktan olmasa bile bu girişimlerden Silahlı Kuvvetlerin yıprandığını düşünenler çok.

Orgeneral Ersun ise 12 Mart'ın sıkıyönetim uygulamalarında ön planda rolü alan bir komutan. İlk önce Harp Tarihi Dairesi Başkanı olarak sıkıyönetim komutanlıkları sırasında koordinasyonu sağladı. Daha sonra Ankara Sıkıyönetim Komutanı oldu. Ciddi rahatsızlığına rağmen Ecevit Hükümeti zamanında Üçüncü Ordu Komutanlığına atandı. Ecevit'in başbakanlığını "içine sindirmekte" güçlük çektiği ileri sürülüyor. Kısa süreli Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği sırasında da sert bildirimleri dikkati çekti.

Turgut Sunalp

Adnan Ersöz

Yapılan değerlendirmelere göre Orgeneral Eşref Akıncı'nın emekli olmasından sonra Orgeneral Namık Kemal Ersun'un Kara Kuvvetleri Komutan Vekilliğine getirilmesi çok mümkün. 30 Ağustos 1976 tarihinde de Orgeneral Ersun ile Orgeneral Sunalp'ın emekli olacağına ihtimal verenler çok. Bu durumda Kara Kuvvetleri Komutanlığına Birinci Ordu Komutanı Orgeneral Adnan Ersöz'ün getirilmesi bekleniyor. Orgeneral Ersöz, Silahlı Kuvvetler içinde Sancar-Akıncı ekolünün en iyi örneklerinden birisi olarak tanınıyor.

Bütün bu değerlendirmelerde açık bir nokta var. Orgeneral Namık Kemal Ersun'u Kara Kuvvetleri Komutanı olarak görmek isteyenlerin başında Cephe Hükümetinin Başkanı Demirel'in bulunduğu kuşku duyulmuyor. Orgeneral Ersun da komutanlık görevini şimdiden benimsemiş görünüyor. Kuvvet Komutanı olarak atandıktan sonra Kara Kuvvetleri karargahının bütün dairelerini gezdi. Herkes de kim olduğunu sordu. Soru sorulandan birisi de heyecanla "Mustafa Kemal Ersun" sunuz diye cevap verdi.

Türkiye'de demokratik güçlere, kitlesel örgütlerine omuz vermek konusunda çıkırdım tereddütler taşıyan CHP'nin derdi gücü, Türk - İş ile DISK'i antideokratik Cephe'ye karşı ortak platformlarda buluşturmak idi.

Oysa, Türk - İş yönetiminin, SSK'daki işçilerin memur yapılmasında somutlanan çabaları gözler önündeyken, onlardan demokratik eylem ve güçbirliği istemek olmayacak duaya amin demekten öte bir şey de değildir. Ama CHP'nin de işgal ettiği konuyu daha başka alanlarda aramak doğrusu bu ya, çoğu kişinin sabır alanları dışına çıkmıştır.

Ecevit'in geçtiğimiz hafta Türk - İş Genel Başkanı ile yaptığı görüşme haklı olarak bu görüntüde yorumlandı.

MC'nin gözünü kırpmaksızın antideokratik hal ve gidişine CHP'nin ne anlam verdiği ve hangi demokratik direniş ve yöntemler düşündüğü bilmece-dir.

Ancak bu bilmeden daha önce bir bulmaca vardır ki, bu da CHP'nin demokrasiden ne anladığı ve ona hangi ölçülerde sahip çıkacağı konusudur.

Bunlar elbette sosyalistler için muamma değildir. CHP'nin ne olduğu ve ne olacağı hiç de çözülmesi zor soru değildir. Ancak, bizzat CHP'nin demokratik mücadele alanında ne yapacağını bilmemesi ve gününü gün etmesi hem gü-lünç, dahası, ciddi bir sorundur. CHP, kitlelerden aldığı gül gibi oyların ve onun sağladığı desteğin ya farkında değildir ya da farkında olmak istememektedir. Bunları, biraz olup bitenlerin biraz farkında olan CHP'lilerin deyimleriyle, göbek taşında "Uyuyan Güzel"e anlatmak kolay olmamaktadır...

BİR BELGE

Şube	: 3. B. Kalem	T. C. ANKARA VALİLİĞİ Emniyet Müdürlüğü
Sayı	: 9726	
Konu	: Nihat Özen Hk.	
Eki	:	
HACETTEPE ÖĞPENCİ YURDU MÜDÜRLÜĞÜ ANKARA		
Şube	: 3. B. Kalem	T. C. ANKARA VALİLİĞİ Emniyet Müdürlüğü
Sayı	: 9471	
Konu	: Mehmet Yarbuzoğlu Hk.	
Eki	:	
HACETTEPE ÖĞPENCİ YURDU MÜDÜRLÜĞÜ ANKARA		
Yurdunuzda kalmak için müracaatta bulunan Osman oğlu 1956 doğumlu Mehmet Yarbuzoğlu hakkında yapılan tahkikatça; Emniyetçe yurda girmesinde şimdilik bir sakınca görülmemektedir.		
Sabıka kaydının çıkarılması için adı geçen nüfus cüzdanı ile birlikte Ankara C. Savcılığına müracaat ettirilmesini rica ederim.		
Kimlerin yurda alınması sakıncalı görülüyor?		
"Şimdilik" kaydı ne zamana kadar geçerli?		
Bu yazışmalar hangi kanuna, hangi yönetmeliğe göre yürütülüyor?		
Yetki sahibi olmadan kısıtlayıcı işlemlere kalkışmak suç değil midir?		
AHMET ÜZEL EMNİYET MÜDÜR MUAVİNİ EMNİYET MÜDÜRÜ Y.		

FORMSUZ CHP'İNİN FORUMU

Halk Partisi'nin Demokratik Sol Forumu, dedikodularla başladı. Genel Başkan Ecevit'in açış konuşması dışında basında hiç bir yansıma bırakmadı. Büyük bir düzensizlik içinde devam etti. Arkasında yine siyasal dedikodular bırakarak sessizce sona erdi.

Demokratik Sol Forumu, parti içi kendini gösterme yarışının şahneleneceği bir tartışmalar dizisi olarak düzenlendi. Bu yüzden parti önderlerini gölgede bırakacağı düşünülen bazı konuşmacılardan bildiri istenmesine rağmen sonradan bunlar Forumu almadı. Vedat Dalokay, Doç. Dr. Ahmet Taner Kışlalı, Doç. Dr. Alpaslan Işık, bildiri hazırlamaları istendiği ve bildiri verileri zamanında sundukları halde Forum'un dışında tutuldular. İlhan Tekeli'nin Erdoğan Soral ile birlikte hazırladığı Halk Sektörü bildirisine her nedense Forumu alındı. Halk sektörünün tutarsızlığıyla halk sektörünün nasıl geliştirilebileceğini gösteren bu bildiri, Halk Partisi Gençlik Kolları yöneticileri tarafından beğenildi. Ama Halk Partisi'nin kalbur üstü yöneticileri İlhan Tekeli'nin sunduğu bildiriden çok rahatsız oldular.

Halk Sektörü bildirisini, Halk Partisi'nin milletvekili ve senatörlerini rahatsız eden tek konuşma değildi. Genel Başkan Ecevit'in Forumu açış konuşması, Halk Partililer için de bir sürpriz oldu. Nabi Dinçer, Demokratik Sol Forumu ile ilgili izlenimlerini yazarken "Genel Başkan işçi ve köylünün partinin temel direklerini oluşturduğuna ısrarla belirtirken önünde saf olmuş ünlü bürokratların, saygıdeğer profesörlerin yüzü gülmüyordu" dedi. Genel Başkan'ın konuşması, demokratik sol forumunu, Çağdaş Sahne'nin itinalı salonundan kulise taşıdı.

Forumu düzenleyen gençlik kolları yöneticileri, Halk Partisi'nin ünlü bürokratları ile saygıdeğer profesörlerini tiyatronun kulisinde sıkıştırdılar. Gençler, Genel Başkan'ın konuşmasını, Halk Partisi'nin sermaye sınıfına karşı sert bir çıkışı olarak değerlendirdiler. Ünlü bürokratlar ve saygıdeğer profesörler ise Ecevit'in konuşmasında kapitalist sistemi reddeden bir görüş olmadığını ileri sürdüler. Gençlerin buna cevabı ise "eğer kapitalizmi reddetmiyorsak bizim solculuğumuzun manası ne" oldu. Kuliste devam eden bu tartışmalar sahneye yansımada, Sahnede konuşmalar, sanki Ecevit'in konuşması yokmuş gibi devam etti. Fakat Ecevit bir kez konuşmuştu. Bu yüzden sahnede yapılan konuşmalara basını gibi Forumu gelenler de ilgisiz kaldı. En önemli bildirilerden birisi olan Erol Çevikçe'nin konuşması üzerinde programda belirtilen yorumcu Cahit Kayra'dan başka kimse söz almadı. Cahit Kayra da "Çevikçe çok önemli sorunlara değindi, ancak çok kapalı bir konuşma yaptı" diyerek kendi görüşlerini Çevikçe'nin görüşleri olarak açıklamaya çalıştı.

Halk Partisi Gençlik Kolları, partinin ekonomik ve toplumsal görüşlerine açıklık kazandırmak için iyi niyetli bir girişimle yola çıktılar. Halk Partisi'nin önde gelen yöneticileri ise hiç bir şey söylememeyi bir ilke olarak Forum'da da sürdürdüler. Ancak Forum'un hazırlıkları hiç bir şey söylememe ve söyletmemeye stratejisine göre yapılmıştı. Ecevit ise Halk Partisi için önemli bir çıkış yapmıştı. Bu yüzden hiç bir şey söylememek, Ecevit'in bu konuşması karşısında, çok açık bir nitelik kazanacaktı. Hem sahneye çıkıp hem de hiç bir şey söylememek mümkün değildi. Bu yüzden Deniz Baykal en doğrusunu yaptı. Program çok önceden hazırladığı ve programda yazıldığı halde Deniz Baykal, Forum'a gelip bildirisini sunmadı. Neden sunmadığı konusunda da hiç bir inandırıcı gerekçe ileriye sürülmedi. Ancak Deniz Baykal'ın Forum'da konuşmayı reddetmesi üzerine bol bol dedikodu yapıldı. Dedikoduların devam edeceği anlaşılıyor.

HALK SEKTÖRÜ: BİR DEĞERLENDİRME

Demokratik Sol Forumunda, İlhan Tekeli ve Erdoğan Soral tarafından sunulan "Halk Sektörü Üzerine Konuşmalar" adlı bildirinin bir özeti okuyularımıza sunuyoruz:

Halk Sektörü temelde bir ideolojik öğedir. Her ideolojik öğe gibi toplumdaki bölümünü belirli sosyal grupların özelemleri doğrultusunda etkilemek istemektedir. Ancak ortaya çıktığı döneme ve dayanmak istediği sınıflara göre temellendirilebilir.

Halk sektörü, dünya deneyinde, kapitalist sistemin tekeller ve çokuluslu şirketlere dayanan bir yapıya kavuştuğu, sosyalist sistemin Sovyetler Birliği'nde oldukça uzun bir uygulama geçirdiği, dünyada "çok örneğe göre sosyalizm" sözlerinin edildiği bir dönemde ortaya çıkmıştır. Her iki sistemi de eleştirmek, "anti bürokratik", anti tekelci kaygılar ileriye sürmektedir.

Türkiye'de ise CHP'nin kendi ideolojisini yeniden yoruma tabi tutarak, tek parti döneminde kalına "halka rağmen halk için" anlayışının imgesinden kurtulmak, yeni ekonomik içerikli bir halkçılık anlayışı getirmek istediği bir dönemde bir araçsal ideolojik öğe olarak ortaya atılmıştır.

Halk sektörünün sınıfsal temellendirilmesi ise CHP'nin yeni halk tanımıyla geçmektedir. Bu ise artık tek parti döneminin dayanışmacı sosyoloji anlayışına dayanan bir halk anlayışı değildir. Daha sınıfsal bir içerik kazanmıştır. Artık değer ve politik güç kavramlarına dayanarak tanımlanan ezilen sınıfları kapsamaktadır.

Dünya ve ülke siyasal deneyinin belirli bir aşamasında çok geniş tabanlı olarak tanımlanmış ezilen sınıfların özelemlerine bir yanıt olarak ortaya çıkan halk sektörü, amaçlarını dört düzeyde koymaktadır.

Birinci düzeydeki amaçlar siyasal düzene ilişkindir. Halkın ekonomik bir temele dayanmadan siyasete ağırlığını koymayacağını, dolayısıyla özgürlükçü demokrasiyi kuramayacağını varsamaktadır. Halk sektörü ise mülkiyeti yaygınlaştırarak böyle bir temeli kuracaktır. CHP, kendi altı oku içinde devletçiliğin bulunmasına rağmen halkçılığı gerçekleştirmek için devlet sektörünü bir araçsal öğe olarak kullanmamakta, yeni bir sektör önermektedir: Halk Sektörü. Bu aslında CHP ideolojisinde yeni bir şey değildir. 1931'lerden beri devletçilik CHP ideolojisi içinde bulunmakta beraber, halkçılık ile ilişkisi 'kurulumarcıdır'. Bu ilişkiyi kuran çevreler kısa bir süre sonra "zoraki diplomat" olmuşlardır. Halkçılığın aracı olarak Halk Sektörü'nün ileri sürülmesinde böyle tarihsel nedenler olmakla birlikte, CHP'nin halkçılığını bireyin özgürlüğü ile temellendirmesinde önemli katkısı vardır.

Halk sektörünün ikinci düzeydeki amacı ekonomik kalkınmaya ilişkindir. Neoklasik iktisadın ekonomik kalkınmanın hem hızlı hem de adil olmayacağı yargısına karşı çıkmaktadır, halk sektörü. Halk sektörünün getireceği kurumsal düzenlemenin bu çelişkiyi kaldırması amaçlanmaktadır.

Halk sektörünün üçüncü düzeydeki amaçları, sosyal iş bölümünü değiştirmeye dönüktür. Bu amaçta hem kapitalist sistemin, hem de "bürokratik yapıyı güçlü" sosyalist sistemlerin eleştirisinden kaynaklanmakta, yabancılaşmayı kaldırmak, çalışmayı, taşınması gereken bir yük olmaktan çıkarmak istemektedir. Bunun için önerilen ise özyönetimdir. Böylece halk sektörünün demokratikleşmesi daha sonra çeliştiğini göreceğimiz mülkiyetin yaygınlaştırılmasına ve özyönetimin kurulmasına dayanmaktadır.

Halk Sektöründördüncü düzeydeki amaçları, gerçekleştirmeye yöntemine ilişkindir. Barışçı yollarla gerçekleştirilecektir. Halk Sektörü kuruluşu hızla büyüyerek tekelci gelişmeyi sınırlayacaktır. Bunun sağlanabilmesi için halkın sektörüne sahip çıkması gerekir. Bu ise kapitalist sistem içinde yaşayarak onun değerleri ile yoğrulmuş kişilerin özelemlerine yönelerek yapılacaktır. Halk sektörünün mülkiyeti yaygınlaştırma önerisine bu açıdan bakmak gerekir.

Bu amaçların nasıl bir örgütlenme içinde gerçekleştirileceğine ilişkin açık seçik bir öneri yoktur. Halk sektörünün örgütlenmesi konusundaki öneriler daha olgunlaşma aşamasındadırlar. Başlıca üç bölümden oluşmaktadır. Kooperatifler, hemşehri şirketleri, sosyal güvenlik fonları ile oluşacak üretim birimleri. Her bir grup üretim birimi kademeli bir yapı içinde düşünülmektedir. Bunlar yönetim işlevi üst kuruluşlar ve finansman işlevi üst kuruluşlardır. Finansman işlevi üst kuruluşları: Kooperatifler Bankası, İşçi ve

Sanayi Kalkınma Bankası ile Hayat Holding oluşturulmaktadır. Devlet sektörü de özyönetim getirilerek halklaştırılacaktır. Bu birimlerden kooperatifler ve Devlet İşletmelerinde özyönetim, sosyal güvenlik fonlarına dayanan kuruluşlarda birlikte yönetim, hemşehri şirketlerinde geleneksel yönetim esas olacaktır.

CHP amaçlarını kabaca yukarıda özetlenen bir örgütlenme içinde gerçekleştirmek istemektedir. Bu savın geçerliliği ise açık ya da üstü kapalı olarak yapılan varsayımlara dayanmaktadır. Bu varsayımları ve eleştirileni başlıca aşağıdaki noktalarda toplayabiliriz:

● Halk sektörü tüm ezilen sınıfları kapsayacak mıdır? Kırsal kesime dönük kooperatiflerin etkin olabilmesi ancak toprak mülkiyetinin kutuplaşmadığı kesimler için söz konusudur. Oysa bugün yaklaşık olarak çiftçilerin yüzde 60'ı böyle bir katılım için yeterli toprağa sahip değillerdir. Şehirsiz kesimdeki katılım ise örgütlü işçi gücüne dönüktür. Şehirlerdeki marjinal kesim bugünkü yapısı ile halk sektörüne kapalıdır. Şehirdeki marjinal kesim yüzde 30-35 düzeyindedir. Eğer Halk Sektörü örgütlenmesi bugünkü yapısında kalırsa, orta sınıflara dönüktür. Eğer daha aşağı sınıflara inmesi isteniyorsa kırsal kesim için toprak reformunun yapılması önkoşuldur. Şehirsiz kesimde ise emekle borçlandırılmaya dayanan bir sistemin oluşturulması gerekecektir.

● Halk sektörünün, bu sektöre katılanların siyasal katılımını artıracığı ve daha toplumu çizgiye iteceği konusundaki varsayımı ne kadar geçerlidir? Hemşehri şirketlerin ve sosyal güvenlik fonlarına dayanan kurulların kuruluşlarında hisse senedi alınması kişinin dünya görüşünde toplumu yönde değişiklikler getireceği söylenemez. Kooperatiflerin etkisi ise toprak reformuna dayalı olarak değişiklik gösterecek bir niteliğe sahiptir. Halk sektörü önerisi içinde kişilerin dünya görüşünü etkileyecek nitelik taşıyan tek öneri özyönetimdir. Belki de bunun ağırlık kazanmasıyla istenen etkinin sağlanabileceği umulmaktadır.

● "Özyönetim" ve mülkiyetin yaygınlaştırılması birbirine tutarlı iki ideolojik öğedir? İki öneri gerçekte farklı iki dünya görüşünü yansıtmaktadır. Üretici birimlerin belirli bir iç özerkliğe sahip olması daha çok bilinçli bir işçi sınıfı ideolojisidir. İşçiler devamlı işçi olarak kalmayı isteyecek ve içinde buldukları sınıfın toplumsal işlevi değiştirecektir. Oysa mülkiyetin yaygınlaştırılması daha çok küçük üretici ideolojisidir. Bu iki güdümlü nasıl uzlaştırılacağı konusunda CHP'nin açık bir önerisi yoktur.

● Halk sektörü kurulduğunda halkın gönüllü katılımı çok yüksek olacak mıdır? Halk sektörü önerisi halkın elinde değerlendiremediği bir birim olduğu ve bu biriminin yandan enflasyonist mekanizmalar, diğer yandan bankalar sistemi kanalı ile egemen çevrelere kullandığı gözlemlenen hareketle, halk sektörünün kurulması ile halkın buraya yüksek oranlarda gönüllü olarak katılacağı varsamaktadır. Her ne kadar orta sınıfların elinde birikim varsa da, halkın bununla hisse senedi olarak büyük ölçüde halk sektörüne katılması beklenemez. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Birincisi, toplumda arsa spekülasyonu vb. gibi çok daha karlı alanlar vardır. İkincisi, birikimi olanların bunların kendisinin patronu olacağı küçük işini kurmakta kullanmak istemekte ya da dayanıklı tüketim mallarına yatırarak sosyal statü sağlamak istemektedirler. Böyle olunca halk sektörü gönüllü tasarruflardan çok zorunlu tasarruflara dayanmak zorundadır.

● Halk sektörü, ticaret bankacılığı devletleştirilmeden uygulanabilir mi? Halk sektörünün etkin hale gelebilmesi için ilk yıllarda en az 20 milyar TL. mercedesine yatırımla başlaması ve bu kapasiteyi hızla artırması gerekir. Başlangıçta 8 milyar TL civarında öz kaynak bulsa bile bugünkü bankalar sisteminden 12 milyar TL kredi çekmesi gerekecektir. Bu ne kadar barışçı bir yöntemle, tiracat bankacılığı devletleştirilmeden sağlanabilir? Bu konuda ciddi kuşku vardır.

Bütün bunlar göstermektedir ki, halk sektörünün başarıya ulaşması, toprak reformu, ticaret bankacılığının devletleştirilmesi ve sendikal yapının demokratikleştirilmesi gibi önemli radikal değişiklikleri gerektirmektedir. Eğer bu kadar önemli radikal değişiklik yapılsa, halk sektörü önerisini de yeniden gözden geçirmek gerekmez mi?

HUKUK DA DEĞİŞİYOR

ERŞEN SANSAL

Son zamanlarda Türkiye'de, "Hukuk alanı" da gözden kaçmayacak değişme ve gelişmelere sahne olmaktadır. 20. yüzyılın son çeyreğinde, dünya sosyalist sistemi karşısında kapitalist sistem, büyük ekonomik ve siyasal bunalımlara, açmazlara girmiş bulunmaktadır. Bu bunalım kapitalist sistem içindeki ülkelerde hukuka geniş ölçüde yansıtılmaktadır. Aslında hukukun, dünya ve yurt olaylarının ve toplumsal gerçeklerin etkilerinin dışında olamayacağı kuşkusuzdu.

Sorunun hukuk alanına yansımaları başlıca iki görüntü ortaya koymaktadır:

Bir yandan, toplumda egemen olan sınıfların, hukuk alanında da egemenliklerini sürdürebilme çabalarıyla, hukuk ta zaman zaman geriletilmekte; öte yandan üst yapıda yer alan bir kurum olması ve bilimsel bir öz taşıması nedeniyle toplumun yapısına ve ilerleme çizgisine uygun olarak bu gelişmeden etkilenmekte ve ona katkıda bulunmaktadır.

Bunun en belirgin örneği 12 Mart döneminde görülmüştür. 12 Mart'tan çok zarar gören, hukuk olmuştur. Anayasa ve gelişmeye açık olan bazı kanunlar değiştirilmiş ve yürürlükten kaldırılmış, yerlerine toplumsal gelişmeyi engelleyici kanunlar getirilmiş; ayrıca hukuk uygulamaları bu yeni getirilen kanunlara bile uygun yürütülmemekle hepten hukuk dışına çıkmıştır. Ne var ki, sıkıyönetimlerle desteklenmiş olmakla birlikte, daha o dönemde bile bu çabalar, istenilen sonuca ulaşamamıştır.

Örneğin 17 sanığın idamının istendiği "Kültür Sarayı" davası beraat kararı ile sonuçlanmıştır. 12 Mart hukukunun günümüzde de sürdürülmek istenmesine karşın 1976 yılı başlarında Türkiye'de bundan farklı ve karmaşık bir "hukuk manzarası" görülmektedir.

Bugün Türkiye'de bir yandan Dernekler Kanunu, Üniversiteler Kanunu, Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanunu vb. gibi bir yığın anti demokratik kanun çıkarılırken, öbür yandan bunların Anayasa Mahkemesi tarafından kısmen ya da tümüyle iptal edildiği; gene bir yandan bir çok işçi, öğrenci, öğretmen, memur vb. nin işinden okulundan atıldığı, tayin edildiği, kıyımına uğratıldığı ve öbür yandan Danıştay ve diğer yargı organlarının bunların geçersiz sayıldığı bir hukuk ortamı vardır.

Yani, yasama ve yürütme alanında, hukukun iktidarın elinde bulunması yeterli bir sonuç sağlamamakta; salt yargısal alanda ise, örnekleri görülen olumlu mahkeme kararları toplumun ileriye dönük ve demokratik gelişme çizgisine yaklaşımlar göstermektedir.

Bunlar, faşizmin geriletilmesinin hukuk alanına da yansımalarının bir sonucudur. Konuyu hukuka daha da indirgeyerek söylemek gerekirse; Türkiye'de şu anda yürürlükte bulunan hukuk sistemi eskimiş bulunmaktadır. Egemen sınıflar yüz yıllardan beri hukuku birincil baskı araçlarından biri olarak kullanmışlardır. Hukukta bugün duyulmaya başlayan

sancılar, bizzat hukukun da bu baskılardan kurtularak, halk kitlelerinin yararına hizmet eden bir kurum haline getirilmesi çabalarının ilk haberleridir.

Son zamanlarda hukukçu meslek kitlelerinde, "sosyal adalet", "hukuka bağlı idare", "eşitlik" vb. nin daha bilinçli ele alındıklarının örnekleri görülmektedir. Örneğin Türkiye Barolar Birliği'nin 8-10 Ocak 1976 tarihinde Ankara'da toplanan 9. Genel Kurul toplantısında, Genel Kurula sunulan çalışma raporunda tartışılan konularda ve kamu oyuna açıklanan bildiride bunun açık örnekleri göze çarpmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği, 1969 yılında çıkarılan 1136 sayılı avukatlık kanunu ile kurulmuş bulunmaktadır. O tarihten bu yana Barolar Birliği'nin çalışmaları, genel olarak ilerici bir çizgi hissedilmekle birlikte, yıldan yıla bu daha ağırlık kazanmış, toplumun içinde bulunduğu oluşum, 12 Mart vb. gibi olaylarla buna somut etkiler getirmiştir. 9. Genel Kurul toplantısının sonunda yayınlanan bildiride, en güncel ve temel sorunların ele alınmış olması değerlendirmeye olan hukukun ve mesleki sorumluluğun duyulmuş olmasının bir ifadesidir.

Türkiye Barolar Birliği'nde ve diğer hukukçu meslek kitlelerinde son zamanlarda yurdumuzda görülen ve daha geniş boyutlara ulaşacağına inandığımız ilerici hukuk hareketinin, Türkiye'de faşizmin geriletilmesine katkısı olacaktır.

TIP:

MC'YE KARŞI HAREKETE GEÇİLMELİDİR

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran son günlerde vuku bulan saldırı ve öldürme olayları ile ilgili olarak aşağıdaki demeci vermiştir:

Canı kıyım, asgari ölçüde bir demokrasiden söz edilebilecek bir ülkede aklın alabileceği tüm ölçüleri aşmıştır. Türkiye'nin, özel "ölüm mangaları" adı altında gizli polis teşkilatı kurulu bu ayın ilk haftasında on iki cinayetin işlendiği faşist Brezilya'dan bir farkı kalmamıştır. Demirel sanki hükümet başkanı değilmiş de olayların dışında sıradan bir vatandaşmış gibi "teessüf" demecileri vermeye devam ederek birbiri ardına gelen can kayıplarıyla adeta alay etmektedir. Meclis içi ve dışı muhalefet hükümet ve resmi makamlar üzerinde baskılarını güçlü bir biçimde hissettirmeli, bu cinayetleri durdurma yollarını bulmalıdırlar.

1- Meclis hükümet üzerine denetimini koymalı, Meclis içtüzüğü'nün bütün imkanlarını kullanarak hükümeti sıkıştırmalı, can güvenliğini mutlaka sağlamalıdır.

2- Hükümeti düşürmek için gerekler yapılmalıdır.

3- MHP'nin Genel Başkanı Türkeş'in cinayet şebekeleriyle ilişkileri konusunda savcılar tahkikat açmalıdır.

4- Ülkü Ocakları hakkında tahkikat açılmalı, örgüt lokalleri ciddi şekilde aranmalıdır.

5- Saldırı ve cinayet olaylarının ardında daha başka hangi güçlerin bulunduğunu adli merciler araştırmalı, açığa çıkarmalıdır.

6- Üniversite ve yüksek okullarda Ülkü Ocaklıların ve/veya komandoların şebeke kontrolü, imtihanlara, fakülte ve okullara sokmama, yurtlarda barındırmama gibi eylemlerine kesinlikle son verilmelidir. Bütün bu kanunsuz eylemler üniversite yönetimlerinin bilgisi içinde ve güvenlik kuvvetlerinin gözü önünde hiç bir müdahaleye uğramadan sürdürülmektedir.

7- İşyerlerine işçi adı altında komando sokulması, işyerlerinde bir terör havası estirilmesi, işçilere ve sendikal toplantı ve örgütlere saldırılar son bulmalıdır. Sendikalar işçi üyelerine ve yerel örgütlerine sahip çıkarak olayları sonuna kadar ısrarla ve güçlü biçimde takip etmeli, etkinliklerini duyurmalıdırlar.

8- Tüm ilerici, demokratik örgüt ve kuruluşlar ve basın elbirliğiyle saldırılara ve cinayetlere karşı çıkmalıdırlar ve bu karşı çıkış kampanyasını zayıflatmadan sürdürmelidirler. Her fırsatta katillerin, canilerin aramı adaletle teslim edilmesini konusunda şimdiye kadar ne yapıldığı sorulmalı; resmi makamlar sıkıştırılmalı, görevleri kendilerine hatırlatılmalıdır.

Durum, ah vah etme safhasını çoktan aşmıştır. Kanunsuzluğu kendisine kanun edinmiş, saldırıyı, adam döğme ve öldürmeyi olağan yönetim usulü haline getirmiş MC hükümetine karşı kamuoyu uyarılmalı, harekete geçirilmelidir.

BU KÖPÜREN İRMAKTAN

Bir doktor titizliğiyle geçeceksin
bu köpüren ırmaktan
bir terzinin parmakları olacaksın
öylesine emin, yumuşak
öylesine kıvrak.
Sular alıp götürmeyecek seni
ıslanacaksın, çamurlara batacak
hep bir adım kalmış gibi kıyıya
bir annenin inadıyla geçeceksin
bu köpüren ırmaktan

ERDAL ALOVA

pentagon
ve
amerikan üstleri
Igor mehtov
7,5 lira
P.K. 285 Sirkeci - İSTANBUL

tarımda
kapitalizmin gelişmesi
ve
toprak rantı
Günter host
10 lira
P.K. 285 Sirkeci - İSTANBUL

portekiz'de
özgünlüğün safığı
alvaro curral
17,5 lira
P.K. 285 Sirkeci - İSTANBUL

planlama, kalkınma
ve türkiye
yalın küçük
22,5 lira
P. K. 285 Sirkeci - İSTANBUL

PROLETER ENTERNASYONALİZME KARŞI

Mehmet AKÖZER

İşçi sınıfının burjuvaziye karşı verdiği mücadele, birçok cephede birden vuruşan güçlerin mutlaka ortak bir plan içinde yönetilmesini gerektirir. Tek tek cephelerde hasmın zayıflatılması gereklidir ama yeterli değildir; mücadelenin ilerlemesi hasmın bütün cephelerde birden zayıflatılmasıyla gerçekleşir. Bu da, mücadeledeki tüm güçlerin birleştirilmesini ve tek bir noktaya çevrilmesini zorunlu kılar. Bilimsel sosyalizmin "parti" teorisinin olduğu kadar "cephe" teorisinin de temelinde, farklı düzeylerde olmakla birlikte, bu ilke yatar. İşçi sınıfının, ve tüm emekçi sınıf ve tabakaların, çıkarlarının bütünselliği, bu olanağın gerçeklik haline dönüştürülebilmesini sağlar.

"Proleter enternasyonalizmi" ilkesi de aynı bilimsel temelden kaynaklanır. İşçi sınıfı mücadelesi bütün dünyada aynı anda verilmektedir. Mücadelenin başarısı, hasma karşı aynı anda hücum eden güçlerin ne kadar isabetle hasmın belli bir noktasında birleşebildiğine bağlıdır. İşçi sınıfı bütün dünyada emperyalizme karşı, gericiğe karşı, kapitalizme karşı mücadele ederken; sosyalizmin ve işçi sınıfı iktidarının kuruluşu sorunlarıyla uğraşırken, bir yandan kendi ülke koşullarına özgü, bir yandan da ortak sorunlarla karşılaşır. Ortak sorunların üzerine hiçbir ulusal ayırım yapılmaksızın yürünmesi, ve uluslararasıdaki, işçi sınıfının ortak eylemine engel olan farklılıkların kaldırılması, proleter enternasyonalizminin özünü oluşturur.

ENTERNASYONALİST BİRLİĞİN AĞIRLIK MERKEZİ

Enternasyonalizmin hayata geçirilebilmesi için, uluslararası işçi sınıfı dayanışmasındaki temel gücün, emperyalizme karşı yönelen ortak gücün ağırlık merkezinin doğru olarak saptanması gerekir. Temel gücün doğru olarak saptanmaması, yanlış hedefler seçilmesine, hareketin güçlerinin dağılmasına ve hareketin bütünüyle zayıflamasına neden olur. Uluslararası harekette merkezkaç eğilimlerin doğması ile, mücadelede yanlış ağırlık merkezlerinin seçilmesi arasında karşılıklı bir neden - sonuç bağı vardır.

Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra uluslararası işçi sınıfı dayanışmasının temel gücü Sovyetler Birliği haline geldi. İlk işçi sınıfı devletinin kurulması, işçi sınıfının emperyalizme karşı dünya çapındaki mücadelesinde bir nitelik sıçraması yaptı. Enternasyonalist birliğin yeni bir aşamaya ulaşmasıyla birlikte, ilk sosyalist devlet, merkezkaç eğilimlere karşı da güçlü bir nirengi noktası oldu. Fakat Lenin daha o zamandan, bu eğilimlere, "en kök salmış küçük burjuva milliyetçi ön yargılara karşı mücadelenin, proletarya diktatörlüğünü ulusal nitelikten -yani tek bir ülkede var olan ve bir dünya politikasını belirleme gücünden yoksun olun nitelikten- uluslararası niteliğe -yani en azından birkaç ileri ülkede varolan ve tüm dünya politikası üzerinde belirleyici bir etki yapabilecek niteliğe- dönüştürülmesi sorununun hergün daha aktüel hale gelmesiyle birlikte daha da önem kazandığını" belirtiyordu. (Lenin, Eserler, Fr. b., C. 31, s.149)

"Dünya sosyalist sisteminin" habercisi olan bu sözler, Lenin'in, bu sistemin, dünya işçi sınıfının "tüm dünya politikası" üzerindeki ağırlığını temsil eden uluslararası öncüsü haline geleceğini gördüğünü göstermektedir. Lenin'in sözleri, aynı zamanda, enternasyonalist birliğin ancak "özelci" eğilimlerle mücadele ederek güçlendirilebileceğini göstermektedir.

BÖLÜCÜ AKIMLARIN ÖZELLİKLERİ VE MAOİZMİN TEMELİ

Özelci eğilimler, pratikte, mücadele hedefinin değiştirilmesi, temel düşmanın gücünün küçümsenmesi, düşmanla mücadelenin ortak, genel platformunun yerine dar, özel bir platformun geçirilmesi biçiminde ortaya çıkar. Belli bir mücadele biçimi, diğer bütün mücadele biçimlerinin yerine geçirilir. Bunlar, işçi sınıfı hareketi içindeki bütün bölücü akımların ortak nitelikleridir. Bütün bu akımların somutta birleştiği nokta ise, doğal olarak, uluslararası hareketin öncü gücünün inkârıdır. Inkârın zorunlu olarak varacağı yer, onunla cepheden mücadele etmeye başlamaktır. Çünkü, hedefin ve mücadelenin temel gücünün yanlış seçilmesiyle başlayan sapma, giderek, mücadelenin dayanacağı yeni güçler aramaya, harekete yeni bir sosyal temel bulmaya ve karşı cephedeki güçlerle ulaş-

maya götürür. Böylece hareket asıl düşmanla savaşma amacından saparak, başta işçi sınıfının öncü kesimi olmak üzere, mücadelede itici güç rolünü oynayan tüm güçlere karşı düşmanlık ve yıkıcılık çizgisine oturur ve yozlaşır.

Maozim, bugün bulunduğu noktaya gökten düşerek inmemiş, adım adım bütün bu saydığımız aşamalardan geçerek gelmiştir. Bu durumda cevaplandırılması gereken ilk soru, Maoçu sapmanın bu doğrultuya nasıl girebildiğidir.

Genel olarak bütün ayrılıkçı eğilimler kendi gücünün aşırı ölçüde önemsenmesine, mücadelenin ağırlık merkezinin kendisinde olduğu, mücadelenin ancak kendi öncülüğünde hedefini bulabileceği görüşüne dayanır. Bu nedenle, bütün ayrılıkçı eğilimlerin, mücadelenin gerçek öncüsüne karşı bir "tepki" içinde doğup gelişmeleri doğaldır. Maoizm sapması da, Çin devriminin özel koşulları içinde, Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci hareketindeki öncülüğüne milliyetçi bir karşı çıkma biçiminde, daha Çin devriminden önce ortaya çıkmıştır. Maoizm temelinde anti -sovyetizm yatmaktadır.

MAOUCU POLİTİKANIN İLK İKİ DÖNEMİ

Maocu yönetimin dünya devrimci sürecinin niteliğiyle ilgili teorileri, özünde, Çin'in dünya devriminin merkezi haline geldiğini kanıtlamayı amaçlayan; kendisi etrafında Sovyetler Birliği'ne karşı geniş bir "dünya ittifakı"nın temeli olabileceği nitelikte bir politik program olarak gelişmiştir. Maocu yönetim, 1958'den sonraki bir ilk dönem boyunca, önce SBKP'ne ve diğer işçi sınıfı partilerine kendi stratejisini kabul ettirmeye çalışmış; sosyalist ülkelerden bir bölümünü kendi tarafına çekmek için uğraşmıştır. Ne var ki, Maocu yönetim, sosyalist ülkeler arasında kendisine müttelik bulma, bazı işçi sınıfı partilerini kendi görüşleri etrafında toplama çabaları yüzde yüze yakın bir başarıyla sonuçlanmıştır. Bu başarısızlık Çin'in uluslararası politikasında bir dönemini kapatarak, yeni bir dönemin açılmasını getirmiştir.

Çin'in uluslararası politikasındaki ikinci dönem 1963 yılından başlatılabilir. İkinci dönemde, Çin dış politikası, ulusal bağımsızlık hareketlerinin öncülüğünü ele geçirme politikası olmuştur. Bu dönem, Çin dış politikasına "halk savaşları" teorisinin hakim olduğu dönemdir. "Dünya kırlarının" (geri ve bağımlı ülkelerin) ayaklanarak dünya kentlerini (ileri sanayii toplumlarını) alaşağıedeceği teorisinin, geri ülkelerde bağımsızlık mücadelesi veren liderler arasında yayılacağı düşünülmüştür. Geri ve bağımlı ülkeler halklarının dünya devrimci sürecinin itici gücü haline geldiği daha da ötede, sosyalist ülkelerin ve kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının devrimci inislyatifini yitirdiği teorisini, özünde, Maocu yönetimin, dünya işçi sınıfının temel güçlerinden ayrılarak, kendisini dünyada yeni bir toplumsal güçler ittifakına dayandırma çabasını yansıtmaktadır. Çin'in uluslararası politikasına bu dönemde niteliğini veren yönlerden biri de, Maocu teoriye bağlı devrimci grupların oluşturulması ve desteklenmesi olmuştur.

DEVİRİM İHRACI TEORİSİNİN İFLASI

Maozim, ulusal bağımsızlık hareketlerini kendi ideolojik ve politik yöreğine sokma politikası da başarılı olamamıştır. Ulusal bağımsızlık mücadeleleri, emperyalistlere ve sömürgecilere karşı başarılar kazandı. Sosyalizme yakınlaşmış ve işçi sınıfının bu hareketler içindeki etkinliği düzenli bir biçimde artmıştır. Bağımsızlığı kazanan genç ülkelerde işçi sınıfının nicel ve nitel olarak gelişmesi, geleneksel toprak ve tarım yapısının giderek parçalanması ve işçi - köylü ittifakının nesnel temellerinin giderek ortaya çıkması gibi bir dizi etken, ulusal devrimin sosyalizme doğru gelişmesinin koşullarını yaratmaktadır. Ulusal

Pinochet

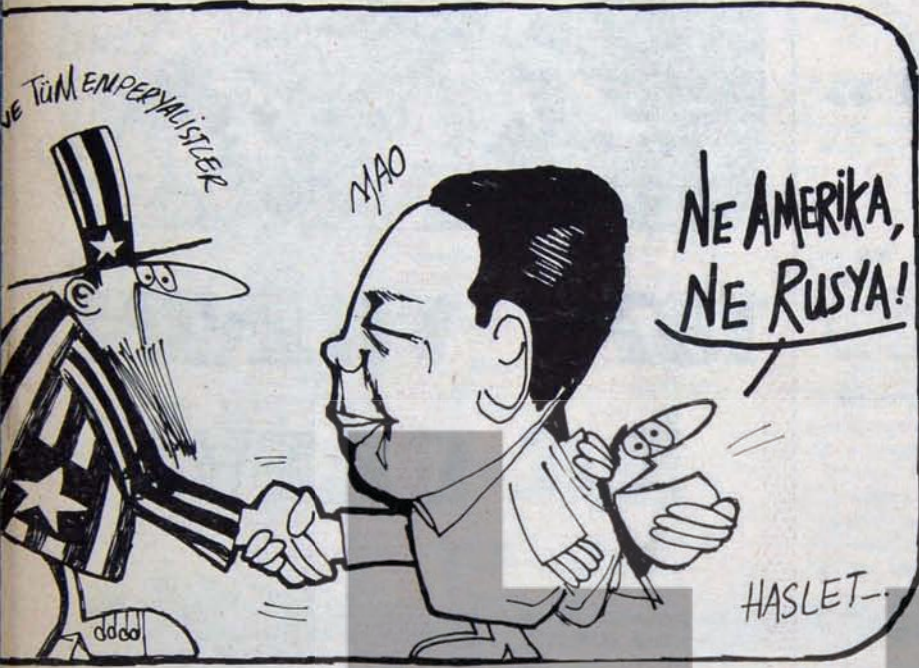
bağımsızlık hareketlerinin, giderek, burjuva ve küçük burjuva milliyetçiliğinin dar görüşlülüğünün sınırlarını zorlayarak sosyalist sistemle dostluğa yönelmelerinin nedeni budur. Bu da Çin dış politikasının, iki sistem arasındaki çelişkilerin yoğunluğundan yararlanarak üçüncü dünya ülkeleri içinde etkisini artırma politikasına etkisiz hale getirmiştir.

MAOUCU GRUPLAR VE "KÜLTÜR DEVRİMİ"

Maozim, kendi teori ve pratiğine bağlı "devrimci" gruplar oluşturarak Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki gelişmeleri etkileme politikası da yine başarılı olamamıştır. Bunun iki temel nedeni vardır. Birincisi, yanlış seçilmiş toplumsal güçlere dayanmaya çalışın ve sosyalist dünyaya karşı en azından "kuşku" besleyen politik hareketler, geniş kitlelerle bağ kuramamışlar, ilerici ve demokratik güçlerden tecrit olmuşlardır. İkinci olarak, dar Maocu grupların kitlelerden bağımsız olarak başlatmaya kalkışmaları, "sözde devrimler", bu politikanın giderek güvensizlik ve nefret uyandırmasına, içişlerine karışıldığı kanısına varan yerel güçlerin Maocu yönetimin dış çevirmelerine neden olmuştur. Nihayet 1966 yılından 1969'a kadar süren "kültür devrimi", bu pro - Maoist grupların da çalışamaz hale gelmesine yol açmıştır. İç çalkantıların yoğunlaştığı ve iktidar kavgasının Çin'deki bütün grupları kavgacılaştırdığı bir dönemde, Çin, uluslararası alanda iyice yalnızlığa gömülmüştür.

"Kültür devrimi" nin Çin'in iç ekonomik durumuna yaptığı kötü etkiler de, 1969'dan sonra Çin dış politikasının gireceği yolun anlaşılmasında önemli yer tutmaktadır. 1951 - 60 yılları arasında, yani Çin'in sosyalist ülkelerle sıkı bir işbirliği içinde olduğu dönemde Çin'in dış ticaret hacmi yılda ortalama yüzde 12,6 oranında artmışken; bu işbirliğinin terkedildiği 1961 - 1972 döneminde bu yıllık artış hızı sadece yüzde 2,5 oranında kalmıştır. Çin'in dış ticaret hacmi 1968 yılında, "kültür devrimi" nin başladığı 1966 yılına göre yüzde 15 oranında küçülmüş; 1960 yılında dünya ticaretindeki payı yüzde 1,5 olan ÇHC'nin bu payı bugün yüzde 0,7'ye düşmüştür. 1969 sonrasında ileri kapitalist ülkelere açılma politikası bu bunalma da bir çözüm olarak düşünülmüştür.

NASYONALİZMİNE MAOİZM

"İKİ SÜPER DEVLET" VE "ÜÇ DÜNYA" TEORİSİ

Çin'in uluslararası politikasının, 1969'dan sonra girdiği son dönemi, 1958'den sonra başlatılan politik çizginin zorunlu bir sonucu olmuştur. Bu son dönemin özellikleri; emperyalist ülkelerle yakınlaşma, üçüncü dünyada kurulmaya çalışılan "ititafak"ın tabanının geliştirilmesi, yani gittikçe daha gerici iktidarlara ilişkilerin geliştirilmesi; pro - Maoist grup ve örgütlerin desteklenmesinden çok, gerici iktidarlara anlaşmaya gidilmesi olarak özetlenebilir. Bu son dönem temel özelliği ise, anti - sovyetizmin Çin dış politikasında açıkça ön plana çıkarılmasıdır. "İki süper devlet" ve "üç dünya teorisi" bu döneme aittir.

Gerek "iki süper devlet", gerekse "üç dünya teorisi" de, Maoizm'in, dünyada gittikçe daralan dayanaklarını genişletmek, devrimci hareket içinde kurmayı tasarladığı hakimiyeti, (eskilerinin etkisiz kalması üzerine) yeni ititafklara dayanırma çabasının sonucudur. Bu "teori"ler şöyle özetlenebilir: Bugün dünya iki "süper devlet", ABD ve SSCB'nin, emperyalist nüfuz alanları mücadelesi altındadır. Her iki ülke de, (Hangi toplumsal sistemi taşırsa taşırsın) gelişmiş sanayi ülkelerini - "ikinci dünyayı", ve sanayileşmemiş geri ülkeleri - "üçüncü dünyayı" - sömürmektedirler. Ancak, iki emperyalist güçten, ABD gerileme, SSCB ise yükselme durumundadır. Yani bugünkü durum ikinci dünya savaşı öncesi durumu tıpatıp andırmaktadır; Sovyetler Birliği, dünyanın yeniden paylaşılmasını isteyen Hitler Almanya'sının rolünü üzerine almıştır ve tıpkı ikinci dünya savaşında olduğu gibi Sovyetler'in başlatacağı bir üçüncü dünya savaşı kaçınılmazdır. Bu üçüncü dünya savaşını önlemenin tek yolu, bütün ezilen halkların iki süper devlete karşı ayaklanmalarıdır.

TEORİNİN PRATİĞE YANSIYIŞI

Çin'in, 1969 - 70'den bu yana ileri kapitalist ülkelerle ve geri ülkelerin hükümetleriyle ilişkilerini geliştirmesi bu teoriye dayandırılmaktadır. Mao'culara göre, her ne kadar kendileri de birer emperyalist ülke durumunda ise de, ABD dışındaki ileri kapitalist ülkelerin burjuvazileri, çabaları birer "müttefik" olabilirler. Üçüncü dünya ise, dünya devriminin "te-

mel" gücüdür. Üçüncü dünya ülkelerinin birleşmesi iki süper devletin "tecrit" edilmesini sağlamaktadır. Çin, bu teoriyi benimsemesinden sonra, 1970'e kadar sürdürdüğü bloksuzluğa karşı politikayı değiştirmiş; bloksuzluk hareketini savunmaya başlamıştır.

Pratikte ise, bu politikanın iki sonucu olmaktadır. Birincisi, Çin, Avrupa'daki ileri kapitalist ülkeleri Sovyetler Birliği'ne karşı birleşmeye çağırılmaktadır. 1970'lere kadar Sovyetler Birliği'ni Avrupa'daki emperyalistlerle uzlaşmakla suçlayan Mao'cuların, şimdi ise tersine iki sistem arasındaki ilişkilerin düşmanca yönünü vurgulamaya başladıkları ve Avrupa'yı Sovyet "saldırısına" karşı uyardıkları görülmektedir. Bu paradoksun açıklaması, Avrupa'da detantın gelişmesinin Çin yöneticilerini ürkütmede olmasındadır. Gerçekten de, Avrupa'da detantın ilerlemesi, işçi sınıfının uluslararası birliğinin temellerini güçlendirmekte, demokratik güçlerin de giderek anti - tekelci bir platformda birbirine yakınlaşmasını doğurmaktadır. Bütün bu gelişmeler, anti - sovyetizmin, ve dolaylı olarak Mao'cu yönetimin, uluslararası planda teçridini hızlandırmaktadır. Diğer bir deyişle, Çin'in Avrupa'daki detanta karşı çıkması, uluslararası alandaki teçrit durumunu telafi etmek için, anti - sovyet - ve dolayısıyla militarist - güçlerle dirsek teması aramasının bir sonucudur. Bunun bilincinde olan tekelci kapitalist çevreler, Mao'cularla ilişkilerini geliştirmek istemekte, onu güçlendirmek için artık açtıkları açığa silah yardımına başlamayı düşünmektedirler.

"ÜÇÜNCÜ DÜNYA" POLİTİKASI

Çin'in üçüncü dünya politikası da, aynı "ititafak" politikasının bir devamıdır. Kitlelerden ve diğer demokratik güçlerden kopuk "devrimci" grupları silahlendirerek, ulusal bağımsızlık hareketini kendi kontrolü altında geliştiremeyeceğini; ve karşı çıktığı bloksuzluk hareketinin de giderek aslında sosyalist sistemin dünyadaki durumunu güçlendirdiğini gören Mao'cular, şimdi bloksuzluğa sahip çıkarak kendilerini üçüncü dünyanın lideri ilan etme taktikğini uygulamaktadırlar. Ancak, bu taktik, anti - sosyalist niteliği gereği, gitgide üçüncü dünyadaki gerici hükümetlerin desteklenmesi; sosyalist bir yol izlemeye yönelen genç ülkelere karşı kurulan yerel gerici ititafkların beslenmesi niteliğini almaktadır. Çin'in bloksuzluğa

sahip çıkması, bu politikanın, sosyalizmle dayanışmasının önlenmesini amaçlamaktadır. Çin'in Angola ve Şili politikasının da özü budur. Amaç, üçüncü dünyada, tutucu - gerici güçlere dayalı bir "istitkar" sağlamaktır. Diğer bir deyişle, Çin, gelişmekte olan ülkelerdeki etki alanını, ancak ağırlığını emperyalist yanlış iktidarlara vererek koruyabileceğini görmektedir. Pro - Maoist grupların desteklenmesinden de tam olarak vazgeçmiş değildir. Ancak bu destek, söz konusu ülkenin iktidarı Mao'cuların henüz anlayamayacağı güçlerden oluştuğu zaman sözkonusudur. Bu güçler de genellikle ilerici, demokratik sosyalizme yakın güçler olmaktadır!

ABD İLE İLİŞKİLER

ABD ile ilişkilere gelince: Mao'cuların anti - Sovyet politikalarının yalnız işçi sınıfı saflarında değil, dünya demokratik kamuoyunda da gitgide teçrit olmalarına yol açması, onları, bu teçrit durumundan kurtulmak için tek yol olarak gerici - emperyalist güçlerle ititafa zorlamaktadır. Bir yandan, iki sistem arasındaki ilişkilerin gerginleşmesini, böylece nötraliğe beklenen güçleri kendi yanına çekmek ve giderek üçüncü bir güç olarak ortaya çıkmak isteğiyle teşvik eden Mao'cular; diğer yandan da "dünyada asıl yükselen güç" olan sosyalist sisteme karşı güçlü olabilmesi için emperyalist sistemin liderinin desteğini istemektedir. Dünya iki sistemin dışında bağımsız ve büyük bir güç olma gibi talihsiz bir arzu, bu politikardan kâh birini, kâh diğerini ön plana çıkarılmaktadır. Emperyalist ABD ise, Mao'cuların istediği desteği, kendi çıkarlarına uyduğu oranda geri çevirmemektedir. Belli bir süre öncesine kadar, Çin'in sosyalist sistemden ayrı bir politika uygulamasını, karşından ellerini oğuşturarak seyretmekle yetinmek zorunda kalan ABD, şimdi Mao'cu yöneticilerle Asya'daki güçler dengesinin hesaplanmasında pazarlığa oturabilmektedirler. Devrimci güçler üzerindeki manevra yeteneğinin gitgide daralması, Çin'i de bu pazarlıklara katılmaya zorlamaktadır.

ENTERNASYONALİZMDEN SAPMANIN SONUCU

Cörüldüğü gibi, Çin'in uluslararası politikasının gelişimi, belirli bir amacın gerektirdiği araçların, dünya politikasındaki değişimlere göre, birbiri peşisıra kullanılması olarak gözükmektedir. Kullanılan araçların, kullananları, her aşamada daha çok dünya devrimci pratiğiyle ters düşme durumuna sokması, aslında araçlara hükmeden amacın iflasını göstermektedir. Mao'cular, uyguladıkları politikanın "hakkınlığı" için hergün yeni "teorik" mazeretler hazırlarken, daha çok dünya devrimci pratiğinin dışına, onun tam karşısına düşmektedirler. Enternasyonalizmden ayrılma, kendi deneyini mutlaklaştırma ile başlayan Mao'cu sapma, her bölücü - ayrılıkçı akımın kaderinde olduğu gibi, işçi sınıfı birliğini zayıflatmaktan bu birliği yıkmaya ve anti - komünizmin değirmenine su taşıma noktasına gelmiştir.

Mao'cu politikanın bugünkü temel özelliği "teçrit" ve "emperyalizmle ititafak"tır. Fakat bu durum, bu zararlı akım ve politikayla mücadele etmek gereğini ortadan kaldırmamaktadır. Çünkü, bu politika, dünya çapındaki kapitalizm - sosyalizm mücadelesini gitgide daha çok olumsuz yönde etkileyen bir unsur haline almaktadır. İşçi sınıfı enternasyonalizminin güçlendirilmesinin emperyalizme karşı mücadelelen mevcut aşamasında her zamankinden daha önemli olduğu bugün Maoizm proleter enternasyonalizmine ve işçi sınıfı hareketine en büyük zarar vermektedir.

Maoizme karşı mücadelenin en etkili silahı, proleter enternasyonalizmini savunmak ve onu güçlendirmektir. Anti - komünizmin, faşizmin kendisine toplumsal taban yaratmada artık en yoğun olarak kullandığı araç haline geldiği Türkiye'de bu sorunun güncelliği artmaktadır. Mao'cu sapmanın, provokasyonlarını Türkiye'nin şu günkü ortamında yoğunlaştırmış olması herhalde bir raslantı değildir. Maoizmin, bugüne kadar, en çok, Türkiye gibi "iktidar" sorununun çözülemediği ve "şiddet" in bütün topluma yaygınlaştırılarak sloganlaştırılmak istendiği toplumlarda egemen sınıflara hizmet ettiği unutulmamalıdır.

« SÜTANNELER VE ÇOCUKLARI »

ORHAN KURMUŞ

12 Ocak tarihli Politika gazetesinde Prof. Sadun Aren, 1976 yılı başlarında işçi ve emekçi sınıfların ekonomik durumlarının bir değerlendirmesini yaptı. Kullandığı kıstaslardan biri olan milli gelirin artış oranının bu değerlendirme için ne kadar geçerli olduğu tartışılabilir. Ama, Prof. Aren'in yazısında asıl önemli olan, "Kapitalizm ve Emekçilerin Yararı" adlı bölümde ileri sürülen görüşlerdir.

Prof. Aren'in de belirttiği gibi, ülkemizde ve hemen bütün kapitalist ülkelerde emekçi sınıfların ekonomik durumlarının doğrudan değerlendirmeye yarayacak istatistik bilgiler ya eksiktir, ya yanlış ya da yoktur. Burjuvazinin bu konuda ne kadar duyarlı olduğu, verileri çarpıtmak veya yayınlamamak yolunda ne kadar çaba harcadığı açıktır. Bütün bu güçlüklerle karşın, emekten yana bilim adamlarının görevi, eksik ve yanlış da olsa bu veriler üzerinde çalışmak ve emekçi sınıfların durumunu aydınlığa çıkarmaktır. Verilerin yetersizliği gerçeği, böyle konularda bilimsel çalışma yapılamayacağı görüşüne gerekçe olamaz. Unutmamak gerekir ki, Marks da, Engels de, Lenin de burjuvazinin yayınladığı veriler üzerinde çalıştılar ve gerçekleri ortaya koydular.

Prof. Aren, devamla, ekonomik hayatın gidişini ve izlenen politikaları emekçiler açısından değerlendirmenin özel bir gücü vardır çünkü kapitalist toplumda burjuvazi egemen durumdadır, diyor. Bu mantığı anlayabilmek oldukça güç. Hemen arkasından ekliyor Prof. Aren: "Gerçekten, işçinin ekmeği ve kaderi kapitalist işverenin elindedir". Eğer durum böyle ise ve Prof. Aren buna inanıyorsa cümlesini yarım bırakmaması ve "bu yüzden de kendi iktidarı için işçi sınıfının politik mücadele vermesi anlamsızdır" demesi gerekirdi. Tek tek işçilerin ekmeği ve kaderi kapitalist işverenin elinde olabilir. Bir fabrikatör, işçisini işten çıkarabilir, onu perişan edebilir, bütün hayatını etkileyebilir ama toplumsal olayları incelerken üzerine eğilimesi gereken konu, bireyler arasındaki ilişkiler değil, sınıflar arası ilişkilerdir. Konuya böyle yaklaşıldığı zaman görülür ki, işçi sınıfının kaderi ve ekmeği burjuvazinin elinde değildir. Ekonomik ve politik olarak örgütlenen işçi sınıfının kendi kaderine ve aynı zamanda bütün toplumun kaderine nasıl yön verdiğine en canlı kanıt da dünya sosyalist sistemidir.

Prof. Aren'e göre, kapitalist işveren "ne kadar güçlenirse, işçi ve emekçinin durumu da o kadar iyileşir". Burada da yine politik örgütlenme ve mücadelenin önemini hasırlatı edildiğini, kapitalistlerin güçlenmesinin işçi ve emekçilerin durumunu *kendiliğinden* düzeltereği varsayımına ağırlık verildiğini görüyoruz. Daha da ilginç, Prof. Aren yersiz bir benzetme yaparak işvereni "sütanne"ye, işçiyi de süttannenin müşfik ellerine bırakılmış bir çocuğa benzetmekte ve bundan "çocuğun iyi beslenmesi için evvela süttannenin iyi bakılıp beslenmesi gereklidir" sonucunu çıkarmaktadır. Bu mantığın doğal uzantısı işe, işçilere yalnız ekonomik değil politik mücadele ve örgütlenmeyi bırakmaları ve süttannelerini daha da güçlendirmek için ellerinden geleni yapmalarını salık vermeye kadar gider. Prof. Aren'in hatırlamasında yarar gördüğümüz nokta, işçi sınıfının kapitalizmin "mezar kazıcısı" olduğu yönünde bir başka ve oldukça eski fakat o denli geçerli bir benzetme daha olduğudur.

Politik örgütlenme ve mücadelenin önemini küçümseyen veya gereğince kavrayamayan, kapitalist düzeni veri olarak bu düzenin hiç değişmeyeceğini varsayan ve bütün önerilerini bu düzenin sınırları içinde tutmaya aşırı dikkat eden tüm aydınların çikardığı sonuca Prof. Aren de ulaşmaktadır: "kapitalizmin, işçi sınıfının lehine mi, yoksa aleyhine mi işlediği biçiminde bir değerlendirme yapma çabasına girmek doğru değildir." Eğer böyle bir çaba gösterilmezse işçi ve emekçi sınıfların hangi ekonomik ve politik mücadele çerçevesinde örgütleneceği sorunu Prof. Aren'e göre mevcut değildir. Artan hayat pahalılığının, işsizliğin, sefaletin, sömürünün nedenlerine eğilmek; bütün bunların kapitalizmin işçi sınıfı ve tüm emekçiler aleyhine çalışan bir sistem olmasından kaynaklandığını göstermek Prof. Aren'e doğru görünmeyebilir. Ama işçiler, emekçiler kendileri bu çabayı gösteriyorlar ve kapitalizmin kimin çıkarına, kimin aleyhine çalıştığını giderek artan bir hızla anlıyorlar. Anladıkları için de ekonomik ve politik örgütlerde birleşiyorlar ve belki Prof. Aren'in itiraz edebileceği bir biçimde kendilerini bunca yıldır "besleyen" süttannelerine karşı çıkıyorlar.

Fotograf - Kemal Etilas

1976 YILININ İLK GREVİ

1976 yılına olaylarla girildi. SSK işçileri memurlaştırılmak istendi. 1458'i işten çıkarıldı. TÜRK-İŞ hükümetle birleşti bir kez daha. Seydişehir'de köpek başı rozeti taşıyanlar işçilere saldırdı. Seydişehir TIP binası tahrip edildi. Diğer kuruluş binaları da. Ve 1975 bitirken bir yaş daha aldık. Kişiler olarak yaşlandık. İşçi sınıfı gençleşti. Mücadele dolu bir yılda çok şeyler öğrenerek. Mücadele devam ediyor ve yılların fabrikası ilk kez yaşıyor grevi. İşçiler, mahalle sakinleri heyecanlı. Grevleri okuyorlardı, duyuyorlardı şimdi yaşıyorlar.

Fabrika sobaları için tuğla yapıyor. Türk Demir Döküm devamlı müşterisi, fabrikanın pazarı iyi. 15 yıllık işçiler var. 60 - 70 yaşında hala çalışıyor. Çamurları sırtında taşıyor. 8 nüfusa bakıyor ve 1200 lira alıyor. Diğerlerinin durumu farklı değil. Onlarda 900 - 1200 lira arası değişen aylık ücret alıyorlar. Aldıkları bunlar. Birde verdiklerine bakalım: Çalışma sırasında kaybettikleri parmaklar yanında, bir işçi kol gücüyle çalışan preste günde 1750 soba tuğlası yapıyor. 4 tane pres var. 7000 tuğla yapıyor. günde. Tuğlanın tanesi 250 kuruş. Bu açık hesabı patronda biliyor. Hesabı kuvvetli olsa gerek. Hesabı kuvvetli olduğu belli ki fabrikaya 6 bin lira kira veriyor. 6 bin lira ne ki. Bir ev kirası bugün. Koskoca fabrika 6 bin lira. Patron Şerif Dilber'in öyküsü kafasının çalışması kadar ilginç. Keramik - İş'ten önce fabrikada Çimse - İş var. Tam 8 yıl fabrikada çöreklenmiş. Ve baş temsilcide bugünkü patron olan Şerif Dilber. İlginc olan yönü bundan sonra başlıyor. Çimse - İş zamanında toplu sözleşmeler imzalanıp rafa kaldırılıyor, uygulanmıyor. 1973'te yapılan toplu sözleşmede Şerif Dilber'in Çimse - İş adına imzası var. Daha sonra hava parası da vermeden 6 bin liraya fabrikaya konuyor. Sermaye çamur. Çamurun kilosu 8 kuruş. Sözleşme yine rafta. Kendi imzaladığı sözleşmeyi dahi vermedi.

1975'in ilk aylarında işçiler KERAMİK - İŞ'e geçiyor. İşte o zaman eski baş temsilci: "sendikadan vazgeçerseniz sizin ücretinizi arttırırım" diyor. Usta başı Hasan Uysal'a para teklif ediyor. Mustafa Uçar'da. Cevap "Hayır"

"Sendikamız Keramik - İş".

İş kazası geçiren Mustafa Uçar'ın sağ elinin orta parmağı kopuyor. Eski baş temsilci yeni patron, Mustafa'nın hastane masrafını vermek şöyle dursun, aldığı ücreti dahi düşürüyor. Hiçbir sosyal hakları verilmeyen işçilere ve hükümet başkanı "anayasa yetersiz" diyor, "sıkıyönetim ilan edilir" diyor, İçişleri bakanı "polislin yetkisi arttırılacak" diyor, başbakan yardımcısı 'albay' "bizimkiler yerli malı silahla öldürüyorlar" diyor, Alev Tuğla Fabrikasındaki işçiler "bu grev devam eder" diyor. Hakkı Kaya "evimin yarısını ortadan keser satırım, grevi devam ettiririz. İlk defa gidiyo ruza greve ama hakkımızı alacağız. Sendikamız Keramik - İş oldukça korkmuyoruz" diyor, sık sık konuşmaları keserek. Hava soğuk. Kucak kucak odun getiriliyor evlerden. Patron grev çadırını aydınlatan elektriği kesmeğe teşebbüs ediyor. Kesik parmaklar, nasırlı buruşuk eller ısınıyor.

Aldıkları bordroları gösteriyorlar. Selahattin Alcan 15 senelik işçi ve 15 senedir aynı işte çalışıyor. 8 nüfus bakıyor. 1370 lira 90 kuruş alıyor. Verilen bordrolar bir kağıt parçası. Daktiloyla yazılmış. Hiç bir bağlayıcı yönü yok patronu. İşçiler patronun elindeki bordrolara imza atıyorlar ama ellerindeki kağıt parçasıyla aynı mı bilmiyorlar. İki kalıp sabun ve de giylimeyecek gibi bir kumaş. İşte verilen sosyal haklar bunlar. Patron işten çıkardıklarından bunları geri istiyor. Sendikalaştığı için işten atılan işçi ayaklarını gösteriyor "işten çıkınca ayakkabılarını geri aldı" diyor. Hava soğuk yerler çamurlu, işçinin ayağındaki ayakkabılar yırtık.

Gelişmeler böyle 1976'nın ilk grevinde. Eyüp ilçesindeki Alev Tuğlada 22 işçiden 16'sı grevde. 6 kişi çalışıyor. Patronun 3 oğlu, 1 bacadan, 1 yeğen, 1 amca çalışmaya devam ediyor. Bunların yaptıkları işlere göre aldıkları çok yüksek. Grevdeki işçilerin iki misli fazla. Şevket Memiş te bunlardan biri. Fabrikanın fedaisi, daha doğrusu patronun. Türk Demir Döküm fabrikasındaki olaylardan tanınıyor. Grev kırıcısı ve o olaylarda bıçakla bir işçiyi yaralamış. Ancak grevçiler kararlı. Dayanışmayı sürdürüyorlar; ve haklarını söke söke alacaklar.

TÜTÜN ÜRETİCİLERİ

NE İSTEDİKLERİNİ BİLİYOR

Ufuk ATEŞ bildiriyor.

Akhisar Manisa'nın bir kazası. Tütün üreticiler çok Akhisar'da. 10 Ocak Cumartesi günü Miting alanına 5 bini aşkın tütün üreticisi toplanmıştı. Bir çoğu çevre köy ve ilçelerden gelmişti. Büyük toprak sahibi yoktu aralarında. Hepsisi kapitalizmin sömürü ve baskısını üzerinde duyan az topraklı emekçi tütün üreticileriydi. Tek yumruk halinde tüccara ve tefeciye yönelmişlerdi güçlerini. Aynı zamanda kapitalizme karşı verilecek tek mücadele biçiminin örgütlü mücadele olduğunu kavramış kişilerdi. Bu nedenle Ege Tütün Üreticileri Sendikasını (ETUS) kurmuşlar ve bu örgütte kenetlenmişlerdi.

Saat 11.00'de başlayan mitingde hayatı yaratıcılar konuştu, onlara söz tanıdı. Hepsinin de birleştiği bir nokta şuydu: Tüccarlara, tefecilere ve bunların sömürü düzenine karşı mücadele edilmedir. Bunun için de ETUS'de birleşip

örgütlü mücadele vermek. İlk konuşmacı ETUS Başkanı Hasan Aktaş şunları söylüyordu: "3 milyon tütün üreticisinin yarattığı değeri tefeci tüccar ve tekel yok pahasına elimizden almaktadır. Bu emek hırsızlığını önlemek için tek çıkar yol birleşmektir. Beraberliğin yıkılmaz gücü sendika içinde birleşmektir. Bugüne kadar kimse sorunlarımıza eğilmedi. Kendi sorunlarımızı kendimizin çözümüyle çözmeliyiz. Bugünkü MC Hükümeti sermaye sınıfının iktidardır." diyordu.

Konuşan diğer üreticiler tefeci - tüccar - Tekel gücünün iteklediği sefalet ve yoksulluklarının sergilemesini yaptılar. Mücadelenin ilk hedefleri olarak 40.-TL. taban, 55.-TL. baş ve 74.- TL. ortalama fiyat konmasını istediler. Bir köylü de şunları söylüyordu: " Geçen yıl 50 - 60 arası tüccara bir milyar 250 milyon lira kredi veren devlet 400 bin ekici aileye 604

milyon lira kredi vermiştir. Bu kredi ile tütün alan tüccar 30 liraya aldığı tütünü 55 liraya satarak açıktan 700 milyon lira kâr etmiştir."

Yine ortak bir kanı da şuydu: Bu iktidar kapitalist sınıfın iktidardır. Sömürü ve baskıdan ancak işçi sınıfının öncülüğünde verilecek tüm emekçilerin katılacağı ortak bir mücadele sonucu kurtulabiliriz.

Atılan sloganlar, taşınan pankartlar işçi - köylü ittifakının kitleler tarafından daha güçle kavranmakta olduğunu

gösteriyordu. Üreticiler karşılarında düşman olarak kapitalist sistemi gördüklerini ısrarla vurguladılar.

Bu konuşmalardan sonra saat 13.00 de yürüyüşe geçildi. Yürüyen üreticiler yol boyunca diğer emekçi halkın yakın desteği ve katılımıyla daha da büyüdüler.

MC Hükümetinin tütün politikasını geriletmek için üreticilerin eylemlerini çevre ilçelere de yayılarak daha geniş kitlelerin mücadeleye katılması için her yerde toplantılar düzenleniyor.

SERMAYENİN BU OYUNU DA BOZULACAKTIR

HÜSEYİN MERTOĞLU

1975 yılında işçi sınıfına karşı yürütülen politika, sermayenin bilinçli olarak planlayıp yürüttüğü bir politikadır. Temel hedefi, işten çıkarmaya yönelik bu politika, sermaye sınıfının resmi belgelerinde açıklanmış ve uygulanmak istenmiştir. İskenderun Demir Çelik'te, İzmir Tarih'te, Seydişehir Alüminyum'da ve SSK'da oynanmak istenen oyunlar ve kanlı saldırılar bu politikanın uzantılarıdır.

Sermaye sınıfının ülke düzeyindeki en üst örgütlerinden olan Odalar Birliği'nin, 1975'in Mayıs ayında toplanan Genel Kuruluna sunulan iktisadi rapor bazı yorumlar ve öneriler getirmekteydi. Raporun 513. sayfasında şöyle denmektedir: "Türkiye'nin 1975 yılında vardığı diğer bir aşama ilk kez tarım ve sanayi kesimlerinin toplam GSMH içindeki paylarının yüzde 20'lerde buluşmasıdır. Bugünün sanayileşmiş ülkelerinin çoğunun ekonomi tarihlerinde böyle bir aşamaya varılması, hızlı sanayileşmenin de parçası olmuştur. Ancak Türkiye'yi bu ülkelerden ayıran önemli bir fark vardır. Anılan sanayileşmiş ülkeler bu aşamaya vardıklarında toplam işgücünün kesimler arası dağılımı da, takriben aynı oranlarda eşitlenmişti. Halbuki, Türkiye'de toplam işgücünün halen yüzde 70'ten fazlası tarım kesiminde yer almaktadır. Bu olguyu olumsuz olarak yorumlayanların yanında olumlu olarak yorumlayanlar da mevcuttur. Sonuçlara göre, Türkiye'nin sanayileşme sürecinde toplam işgücünün çok büyük bir kısmının tarım kesiminde yer alması işgücünün fazlasının nispeten küçük bir kısmının sanayi kesiminde bulunmasına yol açmaktadır. Böylece büyük toplumsal sorunlar yaratacak bir oluşum devamlı ertelenmekte ve sanayi kesiminin işgücü fazlasını tedricen maskeleyebilmesi sonucu doğmaktadır. Başka bir deyişle hiç olmazsa sanayileşme şimdilik ekonomik sorunlar yaratmakta, ekonominin tahammül edemeyeceği toplumsal sorunlar arka planda kalmaktadır."

1975 yılı içinde işçi sınıfına karşı girişilen saldırıların altında hep bu hesaplar yatmıştır. Ücretleri dondurma, lokavtlar, işten çıkarmalar, hep tarımdan çekilecek düşük ücretli, adeta köle gibi çalıştırılacak yedek işçi deposu varsayımına dayandırılmıştır. Sanayi kesimindeki işgücü fazlası açıkça söylendiği gibi toplumsal sorunlar yaratabilecek büyüklükte değildir. Öte yandan tarım kesiminden her an için koparılabilir işgücü, işçi sınıfı üzerinde bir silah gibi kullanılmak istenmektedir. Pratikte ücretleri dondurmanın en kolay yolu olarak görülen bu yol, 1975 yılı içinde MC iktidarının desteği ile sermaye tarafından denemek istenmiştir. İskenderun'da ve Tarih'te işten çıkarmalardan sonra getirilen yeni işçiler hep köylü kökenli işçilerdir. Sorun sadece bu da değildir. Bu iki kuruma yerleştirilen yeni işçiler İç Ana dolu'dan ve özellikle Kırıkkale yöresindeki köylerden derlenmiştir.

Geçtiğimiz hafta içinde Fikret Oytam'ın sütunlarında yer verdiği

bir komando işçinin mektubunda en çok dikkati çeken nokta, bu işçilere Tarih'in verdiği ücrettir. Komando-İşçi'nin mektubundan anlaşıldığına göre, kendilerine verilen ücret 1.000 TL. civarındadır. Böylece bir taş ile iki kuş vurulmaktadır. Bir yanda tarım kesiminden sefalet ücretinde vasıfsız emek temin edilmekte öte yandan bu işçiler aynı zamanda vurucu güç olarak kullanılmaktadır. Ege Üniversitesi'ne yapılan son baskında tutuklananlardan 78'inin Tarih'te çalışan komando işçiler olduğu bildirilmiştir.

SSK'da ortaya çıkan gelişme de söz konusu politikanın uzantısı niteliğindedir. SSK olayına, MC iktidarı, Türk-İş ve Sermaye kesimi hep aynı hespla katılmışlardır. Türk-İş'ün en kayan işçi kitlelerinin yerine kırsal alandan kopmuş, sefalet ücretine razı yeni işçiler kazanmak sevdiğindedir. MC iktidarı SSK'dan çıkarttığı 1500'e yakın işçi yerine memur statüsünü kabul eden kişileri istihdam etmeyi düşünmektedir. Sermayenin hesabı, DİSK'in bu olay nedeni ile üye kaybedeceğidir.

Bunun dışında göstergeler de vardır. Maliye denetçilerinin İstanbul harekâtı sırasında ortaya çıkartılan bu olay da şöyle: Maliye denetçileri İstanbul'da yaklaşık 150 bin mükellefi çok kısa bir sürede taramak istedikleri. Bu arada 5 bine yakın işçinin hiç bir sosyal güvencesinin olmadığını ve işe bu yıl içinde yerleşmiş olduklarını tespit ettiler. Çoğunluğu vasıfsız işçi olan bu emekçiler tam anlamı ile sefalet ücretine çalışıyorlardı.

Görünüşte, sermaye çevreleri 1975 yılı içinde ücretleri dondurma isteklerinde başarıya ulaşamamışlardır. Gerçekte ise fiilen güçlerinin yettiği yerlerde işçi ücretlerini dondurmışlardır. Bunu da Odalar Birliği'nin iktisadi raporunda söz konusu edilen yöntem ile başarmışlardır. İskenderun'da, Tarih'te, SSK'daki işten çıkarmalar ve yeni alınan işçilere ödenen ücret yoluyla bu kurumlarda ücretler fiilen dondurulmuştur. SSK'da toplu-ış sözleşmesi en yakın ihtimalle işçi-memur ayırımı kararlarının belirleneceği Kasım ayına kadar ortadan kalkmış ve burada çalışanların memur sayılmaları ile ücretler dondurulmakla kalmamış, aşağıya indirilmiştir.

1975 yılı içinde ve günümüzde devam eden faşist saldırıların asıl hedefi işçi sınıfıdır. Tarım kesimindeki atıl işgücü deposu kullanılarak işçi ücretleri fiilen dondurulacak ve artan fiyatlar karşısında çok düşük ücretler karşılığı yaşamaya mahkum edileceklerdir. Amaç, bu yolla işçi sınıfı örgütlerini parçalamaya yöneliktir.

Bu politika yoğun bir biçimde 1975'te uygulanmak istenmiştir. MC iktidarının politik gücünün yettiği kamu kuruluşlarında, sermaye-MC desteği ile belli, sınırlı başarılar sağlanmıştır. Oyun çok çabuk ortaya çıkmıştır ve 1976 içinde en çok üzerine gidilmesi ve bozulması gereken, bu oyundur.

KOMİNTERN'İN ÇİN ANILARINI

ÇİN'İN ÖZEL

1942'DE MAO'NUN YANINDA KOMİNTERN'İN TEMSİLCİSİ OLARAK BULUNAN SOVYET DİPLOMATI PİOTR VLADİMİROV'UN YENİ YAYINLANAN ANILARI İKİ SOSYALİST ÜLKE ARASINDAKİ "BÜYÜK AYRILIĞIN" ANLAŞILMASINDA BİRİNCİ DERECEDE ÖNEMLİ "TARİHSEL BELGE" NİTELİĞİNDE GÖRÜLÜYOR.

HUSEYİN BAŞ

Başkan Ford'un son Çin yolculuğu iki ülke arasında varılan kararların gizli tutulmasına rağmen Çin - Sovyet uzlaşmazlığının yeni boyutlara ulaşmasına yol açmıştır. Bu yüzden, 1950'ler sonrasında en ilginç siyasal konularından biri olan Çin - Sovyet uzlaşmazlığı" bu dönemde bir kez daha ve kuşkusuz, daha geniş bir biçimde dünya kamuoyunda tartışılmaya aday. Aşağıda canalıcı yerleri aktarılan yazı dizisi Çin - Sovyet uzlaşmazlığının dünden bugüne ortaya çıkmadığını, iki sosyalist dev arasındaki ideolojik çatışmanın kaynağını, sanıldığından daha eski olduğunu şaşırtıcı bir biçimde ortaya koymaktadır.

Sosyalizmin iki büyük vatani, Çin'le Sovyetler Birliği arasındaki "tarihsel bozuşma"nın tarihi hayli eski. Çok sayıda siyasal gözlemci Stalin'le Mao arasındaki kırılganlığın dünden bugüne ortaya çıkmadığını konusunda hemfikir.

Mao, Çin Komünist Partisinin başına geçtiği 1935 yılından itibaren Sovyet yöneticileri için her zaman bir "mesele" olmuştur. Mao, ilk elde, önde gelen komünist partileri arasında Komintern (III. Enternasyonal) tarafından seçilmeyen tek komünist şefdir. Üstelik, bir kez bile Sovyetler Birliği'ne ayak basmamıştır. Ayrıca, Çin Komünist Partisinin başına geçmek için Mao'nun parti sekreteryasından, Moskova'da yetişmiş olan ve aralarında Wang Ming, Po Ku ve Lo Fu'nun da bulunduğu "28 kişilik bir bolşevik" grubunu "bertaraf" etmesi gerekmiştir.

Mao'nun 1942'den itibaren Kremlin'e göre daha otonom bir politika izlemesi ve hele Sovyet modelinden gittikçe uzaklaşması, başta Stalin olmak üzere Sovyet yöneticilerini ciddi bir biçimde endişelendiriyordu.

Sovyetler Birliği, tarihçiler için uzun süredir bir sır olan bazı olaylara ışık tutan belgeleri bugün açıklamış bulunmaktadır.

Gerçekten de Sovyetler, geçen Haziran'da 1942 ile 1945 döneminde Mao'nun "Küçük Çin" i olarak anılan bölgenin başkenti Yenan'da Komintern'in temsilcisi olarak bulunan Piotr Vladimirov'un 633 sayfa tutan "Anılarını" yayınlamışlardır.

Vladimirov 1942 Mayıs'ında Yenan'a geldiğinde savaş bütün hızıyla sürüyordu. III. Reich hiç bir zaman bu denli güçlü olmamıştı. Hitler orduları Stalingrad kaplarına dayanmışlar, Kafkasya'daki petrol kuyularını tehdit ediyorlardı. Bu sırada çoğu gözlemci Sovyet ordularının çökmek üzere olduğunu sanıyordu.

Uzak - Doğu cephesindeki durum da parlak değildi. Amerikalılar, bütün çabalarına rağmen, Japonları girdikleri yerlerden atmayı başaramıyorlardı. Günün birinde Çan Kay Şek'in milliyetçi ordusuna güvenebilecekleri konusundaki umutlarının ise kısa sürede gerçekleşme olanağı bulunmuyordu. Çan Kay Şek, 1937'deki Japon istilasına karşı Mao'nun Kızıl Ordusuyla savaşmayı bırakmıştı. Mao'da VIII. kıl Ordusuyla, silahlarını "müstevliye" karşı çevirmişti.

Ama iki ordu da başlarına buyruk hareket ediyorlardı. Amerikalılar, resmen tanınmasalar da Mao'nun yanına, "Kuzey-Batı'daki Özel Belge" nin başkenti Yenan'a bir temsilci göndermeyi ihmal etmemişlerdi. Stalin'in temsilcisi, işte bu karmaşık siyasal ortamda Yenan'a vardı.

Piotr Vladimirov 10 Eylül 1953'te hayata veda etti. Şangay'da Başkonsolosluk, Birmanya'da da Büyük Elçilik yapmıştı. Önemli bölümlerini aktardığımız "Çin'in Özel Bölgesi" adını taşıyan anıları ise, yazarın ölümünden 20 yıl sonra yayınlanmıştır.

Piotr Vladimirov'un kişisel "Günlüğü", siyasal tarihçilere göre "birinci derecede önemli" belge niteliğinde. Vladimirov, Yenan'da Çin'lilerin tarihinde önemli ve büyük bir "dönemeç" sayılan ve Çin Komünist Partisinin bütünüyle "Maozizasyonu" sonuçlanan ünlü çengfeng kampanyası sırasında hazır bulunmuştu.

Okuyucularımıza, Çin - Sovyet uzlaşmazlığının kaynağında yer alan tarihsel olayları, olay 2. Savaşın karmaşık ortamında bizzat yaşamış olan Piotr Vladimirov'un kaleminden aktarmadan önce Maoizmin, bir "sol sapma" (gauchizm) tünü olarak dünya'nın çeşitli ülkelerine, bu arada Türkiye'ye, nitelik ve nicelik açısından ne ölçülerde yansdığına, şimdilik bir iki satırla da olsa değinmekte yarar var.

1945'de Mao karısı ile birlikte

TEMSİLCİSİ PİOTR VLADİMİROV'UN YAYINLIYORUZ

BÖLGESİ

lerdeki küçük burjuva aydınlarını, o ülkelerdeki sosyalist hareketi, salt emekçi sınıfları bilimsel temel öğretilerden sapırmaması, onu sosyalist savaşın bütünlüğünden soyutlama girişimleri açısından değil; hakim sınıflar tarafından emekçi kitlelerine karşı rahatlıkla "kullanılabilen" bir "kışkırtma" potansiyeli haline getirmiş olmasındır.

Gerçekten de, Çin dışında Mao'culuğa özenen grupçuklar, tıpkı sol sapmanın öbür sapık türleri Troçkist, anarşist, nihilist grupçuklar gibi, son irdelemede, hem özerindeki küçük burjuva ideolojisi açısından, hem de , hakim sınıflar tarafından sosyalist gelişimin engellenmesi yönünde bulunmuş birer "kışkırtma kaynağı" olarak alabildiğine kullanılmaktadırlar. Bu olgu, özellikle işçi sınıfının sağlıklı temel örgütlerinin şu ya da bu nedenle hakim sınıflarla başlarının derde girdiği, ya da düpedüz emekleme çağında buldukları dönemlerde çok daha zararlı olmaktadır.

Solun "sağ oportünist" ya da "sol sapma" niteliğindeki başbelası marjinal grupçukları hakim sınıflar tarafından, emekçi kitlelerine karşı rahatlıkla kullanılmaktadırlar. Bu "kullanılma yöntemi", iki açıdan, son derece ilgi çekicidir. Gerçekten de hakim sınıflar, gerektiğinde politik diversiyon (şasırtmaca) hareketlerinde; örneğin Ecevit'in mitinglerinde hır çıkarmada; sanki Varşova paktına girelim diyen varmış gibi, Sosyalist ülkelerinin temsilcilerinin duvarlarına "Ne NATO ne Varşova" diye yazılar çiziktirirken; ya da grevlerde işçilerle birlikte patrona karşı onların haklarını savunacak yerde işçileri sendikalarının liderlerine karşı kışkırtmaya kalkıştıklarında, bu şaşkınlığın "sırtlarını sıvazlamakta" dir. Ne varki, Mao'cu vehimzedelerin, kudurganlığı iyice ileri götürmüş kesimlerine "laf anlatmak", kuşkusuz, "deveye hendek atlatmaktan" güç. Çünkü kimin sesi oldukların, nerelerden hangi amaçlarla kaynaqlandıklarını kestirmek komiser Columbo'nun ince zekasına gerek bulunmayacak kadar açıktır. Halk yararına çok az işin yapıldığı günümüz Türkiye'sinde üretime ve emekçilere dönük dev sanayiler dizisi gerçekleştiren Sovyetler Birliğinin Başbakanı Kosigin'i "Talan edeceğim evi ziyarete geliyor" diye karşılamaya kalkışmak, kanımızca hakim sınıfların faşist kesimleriyle dirsek temasını da aşan vahim bir "tıbbi vak'adır". Sözümüz, doktorun artık "ne yerse yesin" dediği bir avuç "hasta" ya değil elbette. Bu takımla her hangi bir polemige girmek, havanda su dövmek kadar anlamsız. Ne varki, kadim çin felsefesi Konfüçyüscülük, sapık anarşist ve popülüst düşünce kırılmaları ve Troçkist gevezeliklerden oluşan bir garip salataadan öte bir şey olmayan Mao'culuğun iç ve dış politikada emperyalizmle kucak kucağa giriştiği marifetleri sergilemek, dolayısıyla da genç kuşakları "bu çocukluk hastalığına" karşı bağımsızlık kazandırmak için uyarıya çalışmak, emekçi sınıfının izinde Sosyalizme giden sağlıklı yola başkoyanların önde gelen ve kaçınılmaz görevleri arasındadır.

Vladimirov'un anılarının aktardığımız bölümleri Mao'culuğun özünün anlaşılmasında önemli ipuçları vermektedir. Başka yazılarda, sırası geldikçe, kuşkusuz belgelere dayanarak, Mao ve kliğnin Sosyalizme ve onun temelindeki bilimsel öğretilere olduğu gibi, tarihsel gelişime de bütünüyle ters düşen iç ve dış politikada uygulayageldiği akılalmaz çelişkilerini, ünlü "Büyük kültür devrimi" yutturmacasını da unutmadan sergilemeye çalışacağız.

Şöyle başlıyor Vladimirov'un anıları:

1. Bölüm:

11 Mayıs 1942, Yenan.

TB - 3 dağlar arasına sıkışmış bir vadiye indi. Dalmatov ve Aleiev Çin'li arkadaşlarla bizi bekliyorlar.

"Sevgili Sovyet yoldaşlarımızı karşılamakla mutluym" diyor Mao Çe Tung, elimi sıkarken. Uçağın mürettebatını selamlamadan önce sağlığımla ilgileniyor. Sonra bana doğru gelerek "Sizi önümüzdeki günlerde, belki de yarın kabul edebileceğimizi sanıyorum" diyor.

Ayakta, dimdik duruyor. Sorular soruyor sarkıklı. Telaşsız. Cevaplarımızı dikkatle dinliyor. Öbür Çin'li yoldaşlarımız gibi koyu renkli bir pamuklu giyiyor. Pantolonu da aynı kumaştan. Ayaklarında sandallar var. Bir tür üniforma sayılan bu giysilere burada "tani" diyorlar. Ama, öbürlerine kıyasla, Mao'nun "tani" si hemen tümüyle yamalı...

Kang Çeng (I) beni kucaklıyor. Bundan memnun olduğumu söyleyemem. Lançeu'da bulunduğum sıralarda, arkadaşlarının başına olmadık derter açmış.. Parti örgütünün bu sorumlusunun gülec maskesi ardında sovyet komünistlerinin azılı bir düşmanın gizlendiği konusundaki duygularından kendimi kurtarıyorum. Kang Çeng temkinli. Ama konuşması oldukça tuntuvaraklı. Çin'li yoldaşların er geç bu adamın maskesini düşüreceklerine inanıyorum...

Kang Çeng'in öpücüğü, kuşkusuz, bir juda, bir ihanet öpücüğü. Ama ne de olsa bir konuşum burada. Duygularımı frenlemem gerekiyor.

Mao Çe Tung bizi selamlıyor ve "Mavzer"lerle donatılmış muhafızları arasında "otomobile" biniyor. Bu eski bir İngiliz ya da Amerikan "sihiye otosu" olsa gerek. Mao, iri cüsseli muhafızlarının arasında kayboluyor.

12 Mayıs 1942

Mao bu gece beni Orlov, Rimmar ve Aleiev'le birlikte davet etti. (2) Mao'nun karargahı ırmağın yakınında sarp bir kayaya oyulmuş. Yanında Kang Çeng ve "politik büro" üyeleri var. Alışılmış nezaket konuşmalarından hemen sonra, Mao her hangi bir girişe ihtiyaç duymaksızın bizi Sovyet-Alman cephesi konusunda sorguya çekmeye başlıyor. En çok cephenin ne ölçüde tahkim edildiğiyle ilgileniyor. Bütün soruları eksiksiz cevaplamaya çalışıyoruz. Mao bana, Çin Komünist Partisinin proleter enternasyonalizme ve ortak cephe politikasına sadık kaldığını ve Komüntang'la düküst bir biçimde işbirliği yaptığını açıklıyor.

"Sun Yat - Sen'in öğretisi üç ilkele ifade edilebilir: Ulusal Bağımsızlık, demokratik özgürlükler ve halkın iyi yaşaması" diye sürdürüyor konuşmasını Mao. "Çin devriminin babasının bu ilkeleri partimizin programının en kutsal bölümüdür..." Sonra cebinde, bir şeyler arıyor, pek belli etmeden. Buruşmuş bir sigara paketi çıkarıyor. Yavaşça yakıyor sigaralardan birini. Bunlar Amerikan "Chesterfield" sigaraları.

"En önemlisi halk desteğidir" diyor Mao. "Halk desteği olursa düşmanla silahsız, taşla, sopayla da sa-

KANG ÇENG YENAN'A GELDİKLERİNDEN BU YANA MAO'YA YAPILAN SUİKASTLERİ ANLATIYOR. YAKALANAN SANIKLARIN SUÇLARINI İTİRAF ETMELERİ İÇİN BAŞKAN MAO'NUN SANIĞIN GÖZLERİNİN İÇİNE BAKMASI YETİYORMUŞ.

SİLAHSIZ DA SAVAŞILABİLİR

vaşılabilir. Böylece halkın ekonomik durumunu yükseltmek için savaşmalıyız. Aksi halde onu yanımda göremeyiz."

GÖZLERİNİN İÇİNE BAKARAK

Mao'nun karargahı birbirine bitişik iki mağaradan oluşuyor. Duvarlarda sağlam ağaç destekler var. Odanın ucunda, üzeri kitap ve dosya dolu bir çalışma masası görünür. Taban tuğlalarla kaplı. Çevrede mumlar yanıyor. Mao hafifçe kambur. Gözlerinin altında buruşukluklar var. Gösterişsiz bir biçimde konuşuyor çinceyi Hunan lehçesiyle. Köylü kökenden gelişi hemen seziliyor Mao'da.

Kabul resminin resmi bölümü Mao Çe - Tung'un bize çalışmalarımızda yardımcı olacağı yönündeki vaad'larıyla sona eriyor. Mao bu arada, yoldaş Stalin'le Komintern'in bilgeliklerini de övücü sözlerle belirtmeyi ihmal etmiyor.

Geceleyin, muhafızlar mumları yakıyorlar. Duvarlarda belirsiz gölgeler kıvılcıyor.

Mao'ya bir şişe Hollanda Cin'i veriyorlar. Bize ise dardan yapılan "handja" adlı alkollü içkeden ikrem ediliyor. Mao, sırasıyla yanıma gelecek nazıkçe sağlığımla ilgileniyor. Aynı yamalı "tani" var üzerinde. Elinde küçük bir cin kadehi tutuyor. Küçük yudumlar alıyor içkisinden, fındık fıstık yerken de Stalin ve Dimitrov'un sağlığı üzerine sorular soruyor.

Mao bize karısı Çiang Çing'i tanıştırıyor. İnce, canlı, kara gözlü ve akıllı bir kadın bayan Mao. Kocasının yanında hayli çelimsiz görünüyor. Bayan Çiang Çing kocasına karşı çok müskil. Her hareketini dikkatle kolluyor kocasının.

Kang Çeng bu arada, Yenan'a geldiklerinden bu yana Mao'ya yapılan başarısız suikastları anlatıyor. Yakalanan sanıkların suçlarını bütünüyle, eksiksiz itiraf etmeleri için Başkan Mao'nun sanığın gözlerinin içine bakması yetiyormuş. Üç olayda da bu böyle olmuş...

Mao Çe - Tung, Kang Çeng'in anlattıklarını sessizce dinliyor. cinin etkisiyle yüzü daha kızarmış, hafifçe de terlemiş. Ama harikulade bir biçimde kendine hakim.

Mao Çe Tung hemen aralıksız sigara içiyor. Zaten burada herkes istediği kadar sigara ve içki içiyor. Buna ben de katılmakta gecikmedim. Ama "handja" iyice vurmuştu beni. Ev sahiplerimiz ise kadehi hiç bir zaman boş bırakıyorlardı.

Çiang Çing gramafonu çalıştırdı. Eski Çin operalarını dinlemeye koyulduk.

Önümüzdeki sayıda:

SOLUK KESEN BİR NUTUK..

1- Mao'nun yakın çalışma arkadaşı ve yönetimin 4. adamı geçen 16 Aralık 1975'de öldü. (Ç.N.)

2- Doktor Orlov o sıralarda Yenan'da bulunan ender yabancı hekimlerden biri. 1942'de Sovyet görevlileri Yenan'da Tass Ajansı muhabiri olarak bulunuyorlar.

BERNSTEİN'DEN GARAUDY'YE UZANAN ÇİZGİ

Türkiye sosyalist hareketi kısa süre içerisinde bir süre içerisinde, sağ ve sol sapmaların çeşitli biçimlerine tanık oldu. Hareket, bu sapmalarla mücadele etti. Bugün bu sapmalar yerlerini işçi sınıfının hareketi içinde değil, daha çok gazete, dergi sütunlarında buluyorlar.

Sağ ve sol sapmalara karşı mücadele sırasında yeterince vurgulanmayan bir nokta vardı: İki sapmanın aynı yerden kaynaklandığı, son çözümlemede aynı özde bulunduğu. Bunun üzerine yeterince gidilemedi. Sapmaların görünüşteki ayrılığı vurgulanmış, birliği göz ardı edildi. Bunu daha çok hareketin şu yada bu nedenle dışında kalan "sol" aydınlar yaptılar. "Sol sapmanın günahını sağ sapmada arama" sloganını çok ileri götürdüler.

Sapmalara karşı mücadelenin etkinliği, sapmaların özünün iyi kavranmasına bağlı. Bu da sapmaların aynı teorik ve pratik özde birleşiklerinin net olarak kavranmasıyla mümkün. Sosyalizmin bir dünya sistemi olarak giderek güçlendiği çağımızda, burjuvazi sosyalizmin karşısına aşıktan açığa çıkıyor. Bunun yerine, görünüşte sol ideolojiler sokmaya çalışıyor hareketin içine. Bu nedenle, sağ ve sol sapmalar eskisine kıyasla çok daha sinsice çıkıyorlar ortaya. Ancak bu sinsiliklerine karşılık, bir de birikmiş mücadele deneyi var. Bu birikim, sağ ve sol sapmaların açığa çıkarılmasında en güçlü silah. Sosyalizmin pratiği, içine en aldatıcı görünüşler içinde sokulan yabancı unsurları bile ayıklayacak güce ulaşıyor.

"Çağdaş Revizyonizmin Eleştirisi" (1) geçenlerde dilimize çevrilen bir kitap. Prof. Alfred Kosing'in önsözüyle P.N. Fedoseyev tarafından kaleme alınan eser, adından da anlaşılacağı üzere günümüzün başlıca revizyonist teorilerini eleştiriyor.

Amaç, revizyonizmin eleştirisi. Ancak, yukarıdaki çerçeve içerisinde sağ revizyonizmle sol sapmanın buluştuğu noktalar kitapta açıkça görülüyor. İki sapmanın özdeki birliğini unutanlar için özellikle okunması gerekli.

Günümüzde sağ revizyonizmin şampiyonluğunu yapanlardan başlıca ikisi, Roger Garaudy ve Ernst Fischer eleştiriliyor. Garaudy ve Fischer, sosyalist sistemde görülen "yozlaşmanın" nedenlerini bulma misyonu ile yola çıkıyorlar. Kendilerine göre, bu "yozlaşma"nın göstergeleri arasında en başta geleni, "bürokratik bir mekanizmanın varlığı ve halkın bu mekanizmanın dışlileri arasında, özgürlüklerinden yoksun, ezilip gitmesidir" Kitapta bu görüşler bilimin ışığında ele alınarak eleştiriliyor. Ortaya çıkan noktalardan biri şu: Revizyonizm için önemli olan, sınıfsal ilişkiler bütününden, tarihsel gelişimden koparılmış bireyin soyut özgürlüğü. Revizyonistlerce, özgürlüğün tarihsel ve sınıfsal bir temeli yok. Özgürlük, soyut anlamda, bireyi çevreleyen tüm olgu ve kurumlara karşı bir kavram olarak ele alınıyor. Bu açıdan, bir süre içerisinde bireyin toplumsal özgürlüğünü sağlayacak bir araç olan devlet de kendi başına özgürlükleri yokeden bürokratik bir mekanizma olup çıkıyor. Özgürlüğü boğması açısından devlet her yerde devlet. Kapitalist toplumda da, sosyalist toplumda da.

Bu noktada sağ revizyonist Garaudy ve benzerleri ile "solcu" anarşistleri görünüşte ayıran sis perdesi ortadan kalkıyor. Her iki kesim de sınıfsal özünden bütünüyle soyutladıkları devleti, bireyin özgürlük savaşındaki hedefi olarak ilan ediyor.

Bireyin soyut özgürlüğünü, sınıfsal özünden soyutlanmış bürokrasi düşmanlığımsavunmak Türkiye için yeni değil. En bilinen örneği Aybarçılık. Amaç, "gülyüzlü sosyalizm" le insanların yüzünü güldürmek olunca, sol adına komedi oynanması da çok doğal. Sosyalist Enternasyonal'in yeni adayı CHP'de aynı bürokrasi korkusunu paylaşıyor. "Özgür insan" ın çıkarları için sosyal demokratların çarpışacakları güç, kapitalizm değil, daha çok bürokrasi oluyor.

Revizyonistlerin ilk yaptıkları işlerden biri de Engels ve Lenin'i Marks tan ayırmak. Engels ve Lenin, onlara göre "insancıl" Marks'ı çarpıtan ceberrut ruhlu kişiler. Bu ayırım, Aybar sapması sırasında Türkiye'de de çok yapıldı. Ayrıca okumak isteyen sosyalist gençlere bunun için Proudhon önerildi. "Merkezi devletin özgürlükleri boğan niteliğine karşı özerk üretim birimleri" Proudhon'un tezleri arasında. Bu nedenle Proudhon'a sahip çıkanlar, sosyal demokratlar ve revizyonistler kadar, anarşistler oluyor. Sapmaların birliğini yanından olguların biri de, bu.

Revizyonizmin bir başka yanı da kapitalist düzeni veri almak. Kapitalist düzenin veri alınması, yalnızca çözümleme kolaylıkları sağlayan bir yöntem değil. Kapitalizmin veri alınmasının politik mücadeleyi reddeden, ya da en azından erteleyen bir içeriği var. Diğer ülkelerde de, Türkiye'de de sapmalar buradan kaynaklanıyor.

"Çağdaş Revizyonizmin Eleştirisi" ne yazdığı önsözde Prof. Alfred Kosing şunları söylüyor: "Diğer birçok burjuva yazarları gibi, o da (Garaudy kastediliyor) toplumsal gelişmeyi sadece üretici güçlerin gelişmesi ile bağlantılı görmekte, üretim ilişkileri ile sınıf mücadelesinin oynadığı rolü göz önünde bulundurmamakta, sosyalist devrime olan ihtiyacı reddetmektedir. Böylece teknokratik reformizm görüşü benimsenmektedir" (sayfa: 46)

Yukarıdaki alıntıda eleştirilen görüş de Türkiye'ye yabancı değil. "Üretici güçleri geliştirdiği" gerekçesi ile kapitalizmin veri alınarak politik mücadelenin reddedilmesinin temel dayanağı. Unutulan en önemli nokta, kapitalizmin hangi gelişme düzeyine ulaşır ulaşmaz, toplumdaki gelişmeleri kendi başına ve kendi içinde çözemeyeceği gerçeği. Bunun için politik mücadelenin gerekli olduğu.

LENİN:

HER DURUM KARŞISINDA DAVRANIŞINI AYRICA BELİRLEMEK, GÜNÜN OLAYLARINA VE DEĞİŞEN GÜNLÜK POLİTİKAYA KENDİNİ KAPTIRMAK, PROLETARYANIN TEMEL ÇIKARLARINI VE TÜM KAPİTALİST SİSTEMİN, TÜM KAPİTALİST GELİŞMENİN TEMEL ÖZELLİKLERİNİ UNUTMAK VE O ANDAKİ GERÇEK YA DA MUHTEMEL AVANTAJLARIN HATIRI İÇİN BU TEMEL ÇIKARLARI FEDA ETMEK. İŞTE REVİZYONİZMİN POLİTİKASI BUDUR.

Fedoseyev, Garaudy nin eleştirisinde, sağ ve sol sapmalar arasındaki birliğe bir başka ilginç örnek daha getiriyor. Garaudy, kapitalizmin iç gelişmeleri sonucunda aydınların giderek işçi sınıfı içine dahil olduklarını ve böylece devrimde öncü rolünü işçi sınıfının bu kesiminin oynayacağını ileri sürerken geleceğin aydınları olarak öğrencilere de özel ve bağımsız bir yer tanıyor. Örneğin, kitabın 90. sayfasında yer alan bir alıntıda öğrendiğimize göre, Garaudy 1971 yılında Der Spiegel dergisine verdiği bir demeçte "üniversitelerde, bağımsız gerçekten devrimci ve güçlü bir öğrenci hareketi yaratacakları yerde" işçi sınıfı çevresinde toplanmalarını yermektedir. Günümüzde, diğer ülkelerde olsun, Türkiye'de olsun bilerek ya da bilmeyerek bağımsız öğrenci eylemleriyle iktidarların köşeye sıkıştırılabileceğini sanan görüşlerin en çok revizyonist Garaudy ile anlaşabilecekleri böylece ortaya çıkıyor.

Son olarak kitabın önsözünde ele alınan bir nokta üzerinde durmak gerek: "Marksçılık — Leninciliğin, ilkelere hiç ayrılmaksızın çözümlenememesi durumunda olduğu yeni sorunlar (ve bu sorunlar için verilecek cevaplar), ister istemez tartışmalara yol açar. Teori bakımından çok verimli olan bu tartışmaların yapılması olağan olduğu gibi, ilerleme için gereklidir de. (sayfa:11) Evet, yeni sorunları ele almak ve enine boyuna incelemek. Ama bir de koşul var: "Marksçılık - Lenincilik ilkelerinden hiç

ayrılmaksızın" Revizyonistler hep yeni koşulları ele alıp Marksizmin ışığında değerlendirmek üzere yola çıktılar. Ama sonunda koşulların tümünden değişik olduğu ve "artık başka şeyler söylemenin gerekli olduğu" noktasına geldiler. Karşılarına çıkan olguları, koşulları bilimin ışığında çözmeye gösteremedikleri için sonunda bilimi inkar ettiler. Bernstein'le başlayıp, Kautsky'den Garaudy'ye uzanan çizginin yaptığı, bu.

Peki ya Türkiye'nin sol aydını ne yaptı? Türkiye aydını, bilimsel çerçeveyi Türkiye pratiğiyle doldurma işinde yeterince başarılı bir sınav veremedi. Somut araştırmalara yönelecek yerde, genellikle, kendi sınıfsal açmazlarının çözümünü bir "devrimci" teoriden ötekine atlamakta aradı. Bunları dikkatli bir eleştiri sizgecinden geçirmede. Bir Marghella çıktı, Türkiye Brezilya oldu. Guevara çıktı, Küba oldu. Fanon'la Afrika, Lin Piao ile Çin oldu. Ama Türkiye yeterince Türkiye olmadı. Türkiye'de sağ ve sol sapmaların baş kaynağı bu; somut durumun somut tahlilinde yetersiz kalınması. Ancak, geçmişteki eksiklikler, umutsuzluk getirmemeli. Hareket, bir çok darboğazı aştığı gibi, "aydınlatmayan aydınları" da aydınlatır hale getirecek güçte.

METİN ÇULHAOĞLU

(1) Çağdaş Revizyonizmin Eleştirisi, P.N. Fedoseyev, Alfred Kosing, Korum Yayınları, Çeviren: Ergün Tuncalı

MESUD ODMAN

Ankara Sanat Tiyatrosu, Türkiye'deki, seçimini açıkça ve doğru bir biçimde yapmış birkaç tiyatrodan biridir. Ülkemizde devrimci tiyatronun gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu olgu, AST'la ilgili eleştirilerde gözden kaçırılmaması gereken bir noktadır. Üstelik AST, ülkemizde ve bütün dünya devrimci hareketinde gerçek yüzü ortaya çıkmış devrim - dışı bir çizgiyi de saflarından atarak biraz daha arınmış, doğru siyasal tavırdan netleşme yolunda önemli bir adım atmış durumdadır.

"Bir eğitim, arayış ve deneme grup tiyatrosu" olmayı amaçlayan AST, "Yeni Sezona Başlarken" başlıklı bildirisinde şunları söylüyor: "Devrimci tiyatro eylemimizde siyasal ve sanatsal çizgimiz, her zaman olduğu gibi bugün de, hakim sınıflara karşı yürü-

AST'IN YENİ OYUNU: DİMİTROF

tülen mücadelenin somut koşulları ve talepleri doğrultusunda çözülecektir". Bir de, aynı bildiride, altı çizilmesi gereken şu doğru saptama yapılıyor: "Daha yüksek sanatsal düzeylere erişme çabasında iki büyük tehlike "afişçilik - slogancılık" ile "burjuva yenilikçiliği" dir. Bunlar birbirinin karşıtı uçlardaki iki çıkmaz sokaktır."

Böyle bir gelişme içerisindeki AST'ın bu mevsimdeki yeni çalışması, Hedda Zinner'in *Dimitrof* adlı oyunu. Sevgi Soysal'ın dilimize çevirdiği oyunun yönetmeni, Rana Cabbar. Birkaç gün önce bir günlük gazetede yayımlanan bir yazıda, AST sahnesinde seyrettığımız oyunun, özgün metnin ancak yarıya yakın bir bölümü olduğu belirtiliyordu. Belki bu durumun, belki metnin kendisinin ya da metni tamamlama çalışmasının yetersizliğinin ya da bunların tümünün, birtakım sorunlar yarattığını ve bu sorunlara değinmek gerektiğini sanıyorum.

Oyunda, esas olarak, ünlü Leipzig Duruşması anlatılıyor. Bunun yanı sıra, 1930'lar Almanya'sındaki devrimci mücadele ve bu mücadelenin o yıllardaki en önemli sorunu olan "birleşik cephe" tartışmaları da sergilenmeye çalışılıyor. Bir kez, bu kapsam, bir oyunun boyutlarına sığmayacak kadar geniş. İkincisi, en azından izlediğimiz kadariyle, metin buna elverişli değil.

Leipzig Duruşmasını alalım. Bu, dünya devrimci hareketinde önemli bir olay. O nedenle, konu edinildiğinde, eksik yanlar, hele yanlış izlenimlere yol açabilecek eksik yanlar kalmamalı. Dimitrof, bu olayda, ne kadar aptalca olursa olsun, büyük ve iğrenç bir komployla karşı karşıyadır. Dimitrof'u zafere ulaştır-

ran da, karşısındakilerin bölüğü ve güçsüzlüğü değil, onun hayatının, kişiliğinin bir parçası olmuş, ona yön veren devrimci dünya görüşü, sarsılmaz inancı ve haklılığıdır. Oyunda bu nokta, çok açık değil. Birçok bölümde, komplotların beceriksizliği aşırı ölçüde vurgulanıyor.

"Birleşik cephe" sorunu ve bu konudaki başarısızlığın nedenleri de açıklığa muhtaç durumda bırakılmış. Alman cumhuriyetinin en büyük partisi olan Alman Sosyal Demokrat Partisi, 1914'te emperyalist savaş suçlularını desteklemiş, 1918'de bu suçluların amansız halk mahkemesine verilmesini engellemiş, sonunda da, junckerlerle Prusya'lı generallerin cumhuriyette yuvalanmalarını hoşgörüyle karşılayarak devrimin ezilmesine yol açmıştır. Ama bunları, oyunda yapıldığı gibi, yanılmıyorsam olayın aslında varolmayan, önce ihanet edip sonra doğruyu bulan bir sosyal demokrat milletvekili tipinin aracılığıyla ve durmadan yinelenen birkaç sloganla ortaya koymak çok etkili ve inandırıcı olmuyor. Ayrıca, salt suçlayıcı sloganların böyle yinelenişi, seyircinin somut bir durumu gereksiz ve yanlış ölçülerde genellemeye itilmesi gibi bir sakınca da yaratabilir.

Oyunun biçim yönünden de söz edilmesi gereken yanları var. Ama, o, daha kapsamlı bir yazının işi. Yukarıda belirttilenler, özellikle böyle bir değinme yazısı için, daha önemli.

Dimitrof, seyredilmesi, çeşitli açılarından üzerinde düşünülmeye gereken bir oyun. Her şey bir yana, sadece bu yönüyle bile önemli bir çalışma. Yaptıklarını izlemek, üzerinde düşünmek, tartışmak gereğini duyduğumuz kaç tiyatro var ülkemizde?

« BİR ŞEFTALİ, BİN ŞEFTALİ »

ALİ SAYNALI

Ankara Sanat Tiyatrosu Şamed Behrengi'nin yazdığı *Bir Şeftali Bin Şeftali* adlı yapıtı sahneliyor. Ömer Polat'ın çevirmenliğini yaptığı öykü Salih Kalyon tarafından sahneye uygulanmış. Belirli bir anlatım tekniğinin kullanıldığı yapıtlar başka bir anlatım diline uyarlanırken kimi zaman daha da zenginleşiyor. Salih Kalyon'u Behrengi'nin çocuk öyküsünü başarı ile tiyatro diline aktardığı için kutlamak gerek. Öyküdeki karamsarlık tutarlı bir diyalogluk iyimserlikle yer değiştirilmiş. Ankara Sanat Tiyatrosunda öyküde olduğu gibi ağaçlar ağaya kızdıkları için çiçeklerini döküp kısırlaşıyor. Tüm ağaçlar el ele verip meyvalarını yalnızca köyün çocukları için olgunlaştırmayı kararlaştırıyor. Öyküde olduğu gibi Ali ölmüyor. Ali ile Veli çekirdekten ağaç oluşturuyor, ağaçların birliğini köyün tüm çocukları için örgütüyor.

Bir Şeftali Bin Şeftali oyununun broşürü Nazım Hikmet'in dizeleri ile açılıyor:

"Dünyayı verelim çocuklara, hiç değilse bir günlüğüne

.....
dünyayı çocuklara verelim
bir günlük de olsa öğrensin dünya arkadaşlığı
çocuklar dünyayı alacak elimizden
ölümsüz ağaçlar dikecekler"

Oyun başlamadan önce oyunda rolü olan tüm oyuncular seyirci çocuklar ile fuayede el ele oynamaya başlıyor. Anneler babalar bir başka köşeye oturtuluyor. Sonra oyun sahneye sığıyor. Açık şarkısı

"Hoş geldiniz çocuklar / Size bir öykümüz var/
Masal anlatmıyacağız size / Gerçek olan herşey var diyor.

Bir Şeftali Bin Şeftali tam anlamıyla epik bir yöntemle sahnelenmiş. Oyun boyunca çocuklar oyuna müdahale ediyor, etkiliyor, yönlendiriyor, kimi zaman sahneye çıkıp oyunculara soru soruyor. Ali ile Veli'nin emek verip diktikleri şeftali ağacına "bağ benim ağaç da benim" diyen köyün ağasına sapsarı saçlı beş yaşındaki bir oğlan gözleri çıkmak çıkmak heyecan "o ağacı sen dikmedin. Nasıl benim diyorsun" deme özgürlüğünü hissediyor. "Senin evin

önüne değil benim evin önüne dikelim" diye çekirdekçi bir o yana bir bu yana çektişiren Ali ile Veli'ye "ortaya dikin ortaya" diye yol gösteriyor. Bir şeftali Bin Şeftali süregiden, seyircinin seyredildiği oyunlardan değil. Seyirciler de sahnede, ya da sahne salonunda.

Oyunun bitiminde tüm "bebeler" ağayı sürüp çıkarıyorlar sahneden, köyün çocukları için ağadan kurtardıkları bağa ölümsüz ağaçlar dikiyorlar ve son bitiş türkülerinden birini beraberce söylüyorlar:

"Bir şeyler olacak elbet
Ama yeni filizler gerek"
Oyunu seyrettikten sonra Nazım Hikmet'in dediğini "bir günlüğüne" yapmak gelmedi içimden. Dünyayı tamamı tamamına verelim çocuklara. Büyüklere daha iyi sahip çıkacakları besbelli.

Ankara Sanat Tiyatrosu çalışanlarının, oyunu sahneliyen Salih Kalyon'un, müziğini yazan Ahmet Önel'in, dekorunu hazırlayan İbrahim Niyazlıoğlu'nun, kostümleri çizen Haluk Yüce ve Hatice Caneri'nin, oyunu seyircilerden koparıp sahneye çivilemeyen tüm oyuncuların ellerinden öperim. Ustaların elleri öpülür.

Maden-İş 6. Bölge Temsilcisi
Hikmet Arslan'ın YÜRÜYÜŞ'e özel demeci:

GOŞİZM BURJUVAZİNİN SOSYALİZMİ KARALAMA ARACIDIR

GOŞİST GRUPLAR, GENİŞ KAMUOYUNDA, "İŞTE SOL DENİLEN BUDUR, SOSYALİZM BUDUR" İZLENİMİNİ YARATMAK İÇİN KULLANILIYOR. BUNLARIN EYLEMLERİYLE "CHP'NİN DIŞINDAKİ SOL İŞTE BUNLARDAN İBARET" DEDİRTİLECEK HALKA. AMAÇ, PLAN BU.

● İşçi sınıfı hareketi içine sızmaya çalışan "sol" görünümli gruplardan, grupçuklardan sizce nasıl söz edebiliriz? Özellikle son konsey sırasında bunlardan bir bölümünün tavrı açıkça görüldü. Ne düşünüyorsunuz?

İşçi sınıfından yana görünerek işçi sınıfı hareketi içine sızmaya çalışan çeşitli "sol" grupçukların olduğu bir gerçek. Son konseyde bunlardan birinin, Maocuların tavrını açıkça gördük. Maocuların Türkiye sosyalist hareketinden, işçi sınıfının çeşitli düzeylerdeki mücadelesinden kesinlikle çıkarılıp atılması gereken bir akım. Bunların harekete verdikleri zarar özellikle son zamanlarda açıkça görülüyor. Ben şahsen, işçi arkadaşlarımla birlikte, 6. Bölge içerisinde Maoculuğa, Maoculara karşı en etkin biçimde mücadele etmeyi hareket adına bir görev sayıyorum. İşçi sınıfını bölmeye yönelik, Maoculuk olsun başkası olsun her türlü sapık akımla mücadelede kararlıyız. Ve bu mücadeleyi kazanacağız.

● Maocularla birlikte hareket eden başka sol grupçuklar da var. Bunlar üzerine ne söyleyebilirsiniz? Bu grupların harekete, işçi sınıfının diğer emekçi sınıflarla olan ilişkilerine yaptıkları etki üzerinde durabilir misiniz?

Başta Maocular olmak üzere bunlarla birlikte hareket eden diğer goşist grupların işçi sınıfı içinde hiç bir tabanları yok. En başta, bunların arasında işçi yok. Genellikle kullandıkları güç, ki çeşitli vesilelerle bunu tespit etme olanağı bulduk, işsiz güçsüz "lumpen" olarak adlandırdığımız kişilerdir. Bu nitelikleri ve yaptıkları işler sonucunda, egemen sınıfların açık faşizm teşahhallerinde kullandıkları birer araçtan başka birşey değildir. Sosyalizmi karalama aracıdır bunlar.

Kullanılmalarındaki bir amaç da şu: İşçi sınıfının ilişkisi kuracağı diğer emekçi sınıf ve tabakalar nezdinde solun karalanması amacı güdüyor. Bu gruplar, geniş kamuoyunda "işte sol denilen budur, sosyalizm budur" izlenimini yaratmak için kullanılıyor. Bunların hareketleriyle, eylemleriyle "CHP'nin dışındaki sol işte bunlardan ibaret" dedirtilecek halka. Amaç, plan, bu.

Son konseyde olanlar da bir gösterge. Büyük bir meydan kavgası oldu. Amaç toplantıyı dağıtmak, çalışamaz hale getirmektir.

● Türkiye'de sendikacılık üzerinde de çeşitli oyunlar dönüyor. Yeni bir sendikalar yasası çıkarılmak isteniyor. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

Başta şunu söylemek gerek: İşçinin istediği sendikaya üye olmakta serbest olması esastır. Bu, işçinin en temel hakkıdır. Bu sorun bugün Türkiye'de referandum sorunu olarak biliniyor. Bu hakkın işçilere tanınması egemen sınıfları ve onların paralelindeki sendikaları korkutmaktadır. Korkunun nedeni açık. Referandum hakkı ile, işçi, kendi haklarını çıkarlarını en etkin biçimde savunan sendikaları seçecektir doğal olarak. Ve bu sendikalar da yıllar yılı işçi haklarını patronlara peşkeş çeken sarı Türk-İş'e bağlı sendikalar olmayacaktır. Devrimci DİSK'e bağlı sendikalar olacaktır. Türk-İş'in bugün çeşitli oyunlarla elinde tutabildiği güç de kayıp gidecektir. Referandum korkusunun nedeni budur.

Referandum hakkı bir yana, yeni yasalarla işçi hakları daha da kısıtlanmak istenmektedir. Grev hakkını, işçilerin bu en doğal hakkını kısıtlamak, böylece işçi sınıfının işverenlere karşı mücadelesini baltalamak, daha geri plana itmek egemen sınıfların

başta gelen amaçlarındandır.

Son SSK olayı, söylenenlerin en başta gelen örneği. Memurların da işçi haklarına sahip olması için verilen mücadeleye sürerken, işçilerin memur sayılması planlarıyla işçi sınıfına karşı açık bir saldırıya girişilmiştir. Bu, işçi sınıfının başka türlü yokedilemeyen haklarına karşı girişilen en yeni ve en planlı tertiptir. Ne var ki, işçi sınıfı bütün bu oyunların bilincindedir. Bu ve benzeri girişimlere karşı mücadele etmeye kararlıdır.

Bir de sendikalar yasasında şöyle bir değişikliğin gerçekleştirilmek istendiği biliniyor: Mevcut yasaya göre, sözleşimi yetki alınması ilanından sonra fabrikaya giren işçiler herhangi bir konuda, oylamada oy hakkına sahip değiller. Yasada yapılmak istenilen değişiklik ise şunu getiriyor: Bir sendika, yetki için gazeteye ilan verdikten sonra, patron tensikata gidebilecek, kendi adamlarından oluşan yeni "işçi" alma yoluna gidebilecek ve bu kişiler de oy hakkına sahip olacaklardır. Böyle olunca, "naylon" işçi alımı yoluyla patron her konuda istediği kararı çıkartabilecektir. Oynamak istenen oyunlardan biri budur.

● Yeni sendikalar kanununun çıkarılma gereksesi olarak, Türkiye'de "sendika enflasyonu bulunmuş" gösteriliyor. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

Buna verilecek cevap çok kısa. "Sendika enflasyonu" diye bir sorun varsa, bu sendikalara ilişkin bir sorundur. İşverenlere değil. Dolayısıyla bu sorunun çözülmesi de sendikalara düşer; işverenlere değil. Ortada böyle bir sorun görülüyorsa, gereken cevap bu.

● Sizce Türkiye'de sendikalara, daha doğrusu devrimci sendikalara düşen başlıca görevler nelerdir?

Sendikaların, devrimci sendikaların görevi yalnızca işçi sınıfının ekonomik çıkarları dediğimiz ücret artışı, diğer sosyal hakların kazanılması ile sınırlı kalmamalı. Sendikalar aynı zamanda, daha üst bir mücadele biçimi olan siyasal mücadele için işçileri hazırlamalıdır. İşçi sınıfı siyasal mücadeleyi siyasal örgütlerde verir. Ancak işçilerin bu mücadele biçimine yeterince hazırlıklı olarak katılabilmeleri için devrimci sendikalara düşen önemli görevler vardır. Sendikalar, bu görevlerini, işçi sınıfının ekonomik ve sosyal haklarını en etkin bir biçimde savunmanın yanı sıra onların eğitimi sorununa da ciddi bir biçimde eğilerek başarabilirler. Sendikaların tek görevi üye işçilere en yüksek ücreti kazandırmaktan ibaret kalsa idi, işverenler ve egemen sınıflar sarı sendikalarla birlikte çok daha rahat oyunlar oynayabilirlerdi. İşçileri, daha üst mücadele biçimlerinden uzak tutmak için sarı sendikalar aracılığıyla bazı ücret tavizlerine de katlanabilirlerdi.

● Özellikle son yıllarda belirgin bir gelişme var. Türk-İş giderek zayıflıyor. Buna karşılık DİSK güçleniyor. Bu gelişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

DİSK'in gelişmesi, giderek güçlenmesi, hiç kuşkusuz çok sevindirici bir olay. Ancak burada da dikkat edilmesi gereken bir nokta var. "Her ne pahasına üye artırma, her tip sendikayı bünyeye alma" tavrına gidilmemesi gerekir. Çünkü, sayıda artış olsa bile, böyle bir gelişime gerçek güçlenme nazan ile bakılmaz. Sendikaların DİSK'e katılması, ancak bu sendikaların da DİSK doğrultusunda devrimci çizgide bulunması ile, tabandaki işçilerin baskıları ile yöneticilerin devrimci çizgiye gelmeleri ile anlam kazanır. Başka türlüysünü ben güçlenme değil, "kalabalıklaşma" olarak görüyorum.